

NGV - afdeling

KEMPLEN - en PEHLAAN

MEDEDELINGENBLAD

jaargang 8 no. 2 verschijnt 1x per kwartaal

juni 2000

INHOUD

pag.	Inhoud
25	Van de redactie Kopij voor volgend nummer Ervaring van een beginner
27	Maatschappij van Weldadigheid in Drente Kolonie Ommerschans te Ommel Het kolonistenverhaal inzake Pieter van Bijsterveld
29	De plaats waar de eerste Eindhovense steenhouwerij was gevestigd
32	Venverloo, waar komt zo'n naam vandaan
33	Op zoek naar... het territorium van mijn voorouders
37	Twee druppels water... in Goudschendam
38	Delft
40	Twee bijzondere plekken De Markt
44	De Bussels & Binnenpad
46	Genealogische onderbouwing
48	Keien
50	De Kop bij Heerewaarden
52	Heeft iedereen inderdaad een familiewapen? - en waartoe deze vraag al niet kan leiden - !
53	Hotel "Zur Goldene Stern" te Schlüchtern
57	Well
61	Batavia - Jakarta
63	Van anderen Verhalen over burenruzies en ruzies bij erfenissen Expositie Voorouders in vorm
64	Genealogieën uit de Cirsium-reeks

Niet ondertekende stukken worden gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de redactie.

VAN DE REDACTIE

Voor u ligt een extra dik JUNI-nummer. Dat is aan u te danken. Onze afdeling beschikt kennelijk over een fiks aantal goede schrijvers. Wij vinden de respons op onze oproep een bijdrage te leveren aan dit 'PLEKKEN'-nummer dan ook hartverwarmend.

Wij kunnen zelfs niet alle bijdragen kwijt in dit nummer. Vandaar dat onze onvolprezen penningmeester Piet Dalmaijer ons in de gelegenheid stelt een extra dik septembernummer uit te geven en daarin een aantal bijdragen te plaatsen. Wij hebben de diverse bijdragen met genoegen gelezen. Wij hopen, dat u er een zelfde genoegen aan zult beleven.

Wij, en ook anderen, denken vooruit. Voor 2001 kregen wij van de Werkgroep Computergenealogie de suggestie, het juni-nummer te wijden aan genealogie en computer. Een prima idee. Ook andere ideeën zijn welkom. In het komende septembernummer maken wij dan onze keuze bekend.

KOPIJ VOOR VOLGEND NUMMER

UW KOPIJ S.V.P. INZENDEN VOOR 1 AUGUSTUS 2000
DE REDACTIE ONTVANGT UW KOPIJ HANDGESCHREVEN OF GETYPT
OP 3,5 INCH DISKETTE OF VIA E-MAIL
IN B.V. WORD-PERFECT OF WORD

e-mail adres: ruudswier@cs.com
post-adres: Andoornstraat 38, 5672 XB NUENEN

GEGEVENS VOOR SCHAKELS, KWARTIERSTATEN EN MOEDERSLIJNEN
GRAAG NAAR HENK UNIJ

e-mail adres: he.unij@wxs.nl

ERVARING VAN EEN BEGINNER

Ik heb lang gedacht, dat mijn voorouders uit West-Friesland kwamen, uit Enkhuizen, Bovenkarspel, Andijk en omgeving. Dat is ook wel zo, als je bedenkt, dat voorouders daar generaties lang hebben gewoond. Maar sommige stamouders blijken oorspronkelijk van elders te komen, bijvoorbeeld van Celebes als slaaf (zie ons oude beroepen nummer van juni 1999) of van Woudsend aan de overkant van de Zuiderzee. Maar zoals ik in ons vorige nummer (maart 2000) al meldde, komen de stamouders van de familie Swier (of zo u wilt Zwier) ook van de overkant en wel uit Oldemarkt, Paasloo en Zuidveen (door een West-Friese predikant verbasterd tot Sutphen).

Ik maak er een gewoonte van, eens te gaan kijken in de plaatsen, die ik in mijn onderzoek tegenkom. Zo was ik uiteraard al een paar keer in Enkhuizen. Ook bezocht ik Almen tussen Zutphen en Lochem. Daar hebben generaties lang voorouders van mijn schoondochter in een en dezelfde boerderij gewoond (17^e en 18^e eeuw). Die boerderij, de Horst onder Harfsen staat ook nog aangegeven op een kaart van de 'Historische Gemeente Atlas van Nederland' (op CD-Rom van de NGV) van midden 19^e eeuw. De spoorlijn lag er toen al wel, maar het Twenthekanaal moest ter plaatse nog gegraven worden.

Als ik in zo'n oude plaats kom en er bijvoorbeeld een oude kerk zie, dan realiseer ik mij, dat de mensen, die ik in mijn genealogie-bestanden in de computer heb zitten, hier in levende lijve rondgelopen hebben. Zij zijn in die kerk gedoopt, zijn er getrouwd, zijn er 's-zondags ter kerke gegaan (wat een eind lopen!) en werden op het kerkhof begraven. En daarover lees je dan in de transcripties van de DTB-boeken. Die staan wat Almen betreft in mijn kast, handig als de familie, die je onderzoekt, steeds maar in dezelfde ke-
kwam.

N.H. kerk te Almen (Gld.)

De kerk, die hier afgebeeld staat, is die van Almen, en stamt uit de 14e eeuw. Ik moet nog naar Oldemarkt toe, hoewel ik daar lang geleden al dichtbij gekampeerd heb, maar toen nog niet aan genealogie deed. Daar moet een kerk uit de 15e eeuw staan en in Paasloo één uit de 16e eeuw. Ook in Enkhuizen staan twee heel oude kerken. Je vind die al terug op een kopergravure van Braun en Hogenberg van 1581. En zo combineer ik tv-hobby's; 'onderzoek naar de voorouders van mijn kleinkinderen' en 'kijken naar architectuur'.

In het maart-2000-nummer vroeg ik reacties op de vraag, of er onder de lezers van dit blad mensen zijn, die bij hun familie-onderzoek ook gestuit zijn op kolonisten van de Maatschappij van Weldadigheid. Ik kreeg hierop twee reacties, die ik hierna laat afdrukken.

Ruud Swier

MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID IN DRENTE

KOLONIE OMMERSCHANS TE OMMEL

In het laatste mededelingenblad van NGV-afdeling Kempen- en Peelland vermeld je dat je in je onderzoek bent gestuit op kolonisten van de Maatschappij van Weldadigheid in Drenthe.

In mijn familie-onderzoek ben ik hier ook op gestuit. Een voorvader Adrianus Buijs is met zijn vrouw Wilhelmina van der Elst aldaar overleden. Adrianus in 1845 en Wilhelmina in 1855, allebei in kolonie Ommerschans te Ommel. Er waren meerdere koloniën en die van Ommerschans was een niet-vrije kolonie.

Het archief van de Maatschappij is in het RA Drenthe te Assen en bevat o.a. stamboeken der kolonisten. Ik heb daar nog geen onderzoek gedaan i.v.m. de afstand. Misschien dat er n.a.v. jouw oproep zich mensen melden die daar een dag voor willen uittrekken.

Isdan ben ik zeker geïnteresseerd om mee te gaan.

Nb. In Gens Nostra jaargang XL nr. 7 (Juli 1985) is een uitgebreid artikel opgenomen over: "Genealogisch en biografisch onderzoek naar de gezinnen in de koloniën van de maatschappij van weldadigheid" (o.a. op CD-Rom van NGV, red.).

De moeite van het lezen waard.

Erwin van Oorschot

HET KOLONISTENVERHAAL INZAKE PIETER VAN BIJSTERVELD

De heer Jan Haisma stuurde mij een overdruk van een gedeelte van

'Enige Geslachten Bijsterveld in het Vorstendom Gelre;

Een genealogische verkenning;

Door Janny Haisma-Bijsterveld en Jan Haisma;

Een Centurion Uitgave;

Valkenswaard; 1997;

ISBN 90 800644 2 4

Daaruit citeer ik:

Kinderen van Hendrik van Beijstervelt en Cornelia Stavast

VII-1 Pieter van Bijsterveld

gedoopt op 3-7-1774 te Dalem (op de kolonistenstaat vinden we als geboortedatum 15-8-1772 te Dalem); belijdenis op 14-5-1800 te Dalem; kolonist te Frederiksoord op 4-6-1823; geplaatst in kolonie II (=Frederiksoord) als hoevenaar (=zetbaas op een boerderij); overleden op 12-12-1860 te zijn huize, hoeve nr 193, wijk 3, kolonie nr 2 te Frederiksoord in de gemeente Vledder (de overlijdensakte geeft als geboortedatum 14-8-1767 en hij heet 93 jaar oud te zijn in plaats van de werkelijkheid van 86 jaar!); hervormd; trouwt 1° Jenneke Roelands afkomstig uit Dalem op 6-9-1801 te Dalem; zij doet belijdenis op

22-11-1803 te Dalem; trouwt 2° Maria Zegelaar (alias: Segelaar; Siegelaar) geboren op 4-12-1784 te Gorinchem; hervormd; op 5-7-1861 gaat zij naar haar dochter en wordt ontslagen door de Maatschappij van Weldadigheid; op 10-7-1861 weer opgenomen in Frederiksoord; op 13-11-1861 weer ontslagen; op 11-10-1864 overleden te Noordwolde.

'Veen'kolonisatie

Na de Franse revolutie slaat de armoede toe in de meeste Europese landen waaronder Nederland. Men schrijft deze armoede-uitwas toe aan een bevolkingsaanwas waarbij de productie van primaire levensmiddelen geen gelijke tred heeft gehouden met de behoefte. De vraag is groter dan het aanbod met als logisch gevolg: schaarste en duurte van primaire levensmiddelen en diensgevolge toenemende armoede, aangezien de lonen niet gestegen zijn in die tijd.

Iedere periode in de geschiedenis heeft zijn specifiek 'eigentijdse' gezicht en profiel, en dit geldt ook voor de eeuwwende van de XVIIIe naar de XIXe eeuw en daarna. Ieder individu wordt 'individueel'; iedere persoon telt. 'Vrijheid, gelijkheid en broederschap' wordt gemeengoed. In de wereld krijgt het manifest van de rechten van de mens gestalte; slavernij wordt zo niet afgeschaft dan toch ontworteld. In Nederland worden kerk en staat gescheiden. Diaconale armenbedeling verschuift naar handreikingen van de civiele 'armen'meester. Kortom, deze kentering van doen en denken gaat ook niet aan de Nederlandse samenleving voorbij. Weldenkenden, te vinden in alle lagen van de bevolking, hebben zich ingezet voor de bestrijding van de heersende armoede. Men had daarover een ideaalbeeld. Armoede, landloperij en bedelarij zou te bestrijden zijn met opvoeding, goede training en voorbeeldfuncties. Dit gedachtegoed blijkt maar zeer ten dele op te gaan; welwillenden krijgen succes, onwelwillenden - en die zijn niet weg te cijferen uit een maatschappij - zorgen voor mislukking. Dit nobel streven heeft dan ook geen stand kunnen houden.

In 1818 wordt de 'Maatschappij van Weldadigheid' opgericht met als ontwerper Johannes van den Bosch (1780-1844), afkomstig uit Herwijnen, opgeklommen tot Generaal-Majoor. Zijn plannen tot landbouwkolonisatie had hij beschreven in een ontwerpvoorstel, getiteld:

Verhandeling over de mogelijkheid, de beste wijze van invoering, en de belangrijkste voordelen eener algemene Armen-Inrichting in het Rijk der Nederlanden door het vestigen eener landbouwende kolonie in deszelfs noordelijk gedeelte.

In deze uitvoerige titelschets staat het hele plan aangegeven. Voor een gedegen studie over dit onderwerp, raadplege men de uitstekende boeken:

* Mevr. C.A. Kloosterhuis, De bevolking van de vrije koloniën der Maatschappij van Weldadigheid ²⁸⁾;

* R. Berends, A.H. Huussen jr, R. Mens, R. de Windt: Veenhuizen als onvrije kolonie van de Maatschappij van Weldadigheid ²⁹⁾.

Zo zien we dat in een relatief kort tijdsbestek er overal binnen Nederland subcommissies van de Maatschappij van Weldadigheid in het leven worden geroepen waaronder één in Gorinchem.

Uit de correspondentie van deze subcommissie van de Maatschappij van Weldadigheid te Gorinchem, kunnen we, op bijna protocollaire wijze, de gang van zaken van opzending volgen³⁰⁾.

(Dat wordt in de geciteerde publicatie dan ook gedaan voor het gezin van Pieter Bijsterveld. Red.)

DE PLAATS WAAR DE EERSTE EINDHOVENSE STEENHOUWERIJ WAS GEVESTIGD

In de vorige jaargang introduceerde Toon van Gestel in ons blad het woord 'bemeesteren'. Als genealoog stelde hij zich niet langer tevreden met de gebruikelijke activiteiten zoals archiefonderzoek, uithoren van familieleden en publiceren. Nee, hij wilde ook nog de plaatsen bezoeken waar zijn familieleden in een soms ver verleden ooit waren geweest en die voor hem van bijzondere betekenis waren. Dikwijls slaagde Toon er in de gezochte plek na het nemen van soms talrijke hindernissen inderdaad te bereiken. Dat noemde hij het bemeesteren van zo'n plaats.

Toons volgende stap was het uitdagen van mede-genealogen om iets te vertellen over een plaats die zij op hun beurt hadden bemeesterd. Ofschoon de uitdaging aan alle leden van onze afdeling was gericht en niet niet aan mij persoonlijk, wilde ik de opgave niet uit de weg gaan. Niet helemaal althans, want ik voelde ik er weinig voor me daarvoor naar een ver en vreemd land te moeten begeven. Het leek me eigenlijk het handigst om gewoon in Eindhoven te blijven. En dat bleek mogelijk.

In het bekende boek 'Eindhoven een samenleving in verandering 1810-1969' schreef dr. Jan van Oorschot, dat na het midden van de vorige eeuw het gebruik van hardsteen aan gebouwen toenam en dat toen met name telgen uit Belgische steenhoudersgeslachten naar het noorden trokken om in die behoefte te voorzien. Als eerste Eindhovense bedrijf noemde hij dat van Cornelis Spoorenberg en Constant Lejour. Hij schreef dat het omstreeks 1860 werd opgericht en gevestigd was aan het Eindhovens Kanaal. Over de exacte ligging van de plaats liet hij zich echter niet uit. Een leuke uitdaging voor mij om die plaats te achterhalen en daar trots mijn bemeestervlag te planten.

Voor goed begrip even vooraf: Constant Lejour was Belg, maar Cornelis, of beter, Kees Spoorenberg natuurlijk niet. Die was gewoon Eindhovenenaar en hoedenfabrikant van zijn vak. Blijkbaar had hij als fabrikant tijd over, want zo nu en dan probeerde hij met wisselend succes op andere manieren nog wat bij te verdienen. Zo had hij in 1854 het plan opgevat om in Eindhoven een gasfabriek op te richten. Daar kwam echter meer bij kijken dat hij had verwacht en verder dan het aanvragen van een vergunning was hij toen dan ook niet gekomen. Toen in Eindhoven enige tijd later plannen werden gemaakt voor de bouw van een nieuwe Sint Catharinakerk en ook voor een nieuw stadhuis ging zijn bloed opnieuw sneller stromen. Hij bedacht dit keer, dat het wel eens slim kon zijn op die

bouwplannen vooruit te lopen door een steenhouwerij op te richten. En daarmee had hij zeker gelijk, want steenhouwerijen waren er in Eindhoven nog geen.

Blijkbaar heeft Kees contact weten te leggen met de Belgische steenhouwer Constant Lejour, waarna zij samen in de buurt van het kanaal een werkplaats openden. Dat moet in 1857 zijn geweest, want direct daarna verschenen in de Meierijsche Courant advertenties waarin de ondernemers hun pomp- en koebakken, deur- en raamdrempels, schamppalen en plavuizen aan de man probeerden te brengen. In de advertenties stond helaas geen adres. Blijkbaar ging het tweetal er van uit, dat iedereen dat kende en dat zal in die tijd ook wel zo zijn geweest. Met mij hadden zij natuurlijk geen rekening gehouden.

Ik moest mijn probleem dus op een andere manier aanpakken. Ik raadpleegde mijn aantekeningen en zag dat ik ooit had ontdekt, dat Kees in 1864 aan twee Turnhoutse fabrikanten een hypotheek van à f 4000,- had gegeven op onder meer een woonhuis met steenhouwerij, loods, katoenblekerij, erf en hooiland aan de Dommel in Woensel. Voor onbekenden met de vroegere Eindhovense grenzen: Woensel reikte in die tijd niet tot de spoorlijn, maar nog verder. Heel het gebied tussen de Vestdijk en de Dommel was toen Woensels gebied. In de hypotheekakte waren natuurlijk ook de betreffende kadastrumnummers (F 1336, 1555 en 1556) vermeld, maar helaas kwamen die op de aanwezige kadasterkaarten niet voor. Als er kadastrale leggers waren geweest, had ik daarin de geschiedenis van de percelen kunnen terugzoeken, maar die leggers waren ooit weggegooid. Uit de akte bleek dus eigenlijk alleen maar, dat de steenhouwerij tussen de Vestdijk en ergens stroomafwaarts aan de Woenselse kant van de Dommel had gelegen en gezien de eerder aangehaalde mededeling van Van Oorschot moest dat in de nabijheid van het Eindhovensch Kanaal zijn.

Twee andere akten losten mijn probleem op. In september 1847 had Kees voor à f 460,- van de gemeente Eindhoven in Woensel een stuk grond gekocht dat was afgepaald van een groter geheel. Dat grotere geheel besloeg de kadastrale nummers F 262 en 263. Die nummers waren wel op de kadasterkaart te vinden. Ze besloegen een groot deel van het gebied tussen de Dommel, de Vestdijk en de Kanaalstraat. Kees kocht daarvan een strook die aan de Dommel grensde en van de Kanaalstraat tot bijna aan de Vestdijk liep. In 1853 probeerden hij met een mij verder onbekende Petrus Leyten uit Woensel die lap grond weer te verkopen. Samen hadden zij er intussen een huis met een loods gebouwd. De verkoop ging niet door, maar uit de akte blijkt wel, dat het terrein in 1853 met de kadastrale nummers F 1320 en 1336 werd aangeduid. Van F 1336 weten we, dat die een deel van het steenhouwersterrein besloeg. Blijkbaar lag de steenhouwerij dus aan de Dommel tussen de Kanaalstraat en de Vestdijk.

Na die constatering heb ik direct mijn fiets en mijn fototoestel gepakt om het gebied te gaan bemeesteren. De gemeente had blijkbaar al op mijn komst gerekend, want er lag een schitterend voetpad. Weliswaar bestraat met grauwe, grijze betonklinkers en niet met de ongetwijfeld schitterende plavuizen uit de steenhouwerij van Spoorenberg & Le Jour, maar dat zou ook al te mooi zijn geweest.

Thuis teruggekeerd ben ik op zoek gegaan naar het vervolg. Nadat de steenhouwerij al eerder was opgeheven werd het terrein in 1872 verkocht aan mevrouw J. van Waardenburg in Tiel. Zij trouwde al snel daarna met de leerlooier B. Verhagen, die eerder het laatste stukje grond tussen het perceel en de Vestdijk had gekocht. In 1882 had hij beide stukken grond in gebruik voor zijn leerlooierij. Aardig is dat Verhagen nog in de jaren tachtig in de krant met plavuizen adverteerde!

De strook hooiland naast Verhagen, die eveneens van de Kanaalstraat tot bijna aan de Vestdijk liep, was in 1847 gekocht door de koopman A. van Oorschot. In 1849 verkocht hij de grond aan C. de Haes en W. van de Ven, die er een steenkolenpakhuis op bouwden. Steenkolen waren er natuurlijk al eerder, maar omdat de aanvoer in Eindhoven lange tijd met paard en wagen moest plaatsvinden, was de brandstof toen erg duur. Pas na de opening van het Eindhovens Kanaal in 1846 ging de prijs omlaag en kon de steenkool ook in Eindhoven populair worden. De Haes en Van de Ven behoren tot de eerste Eindhovense kolenboeren. In 1870 verkochten de compagnons hun terrein aan A. Schutjes en A. van de Ven, die een sigarenfabriek bezaten en naar uitbreidingsmogelijkheden zochten. Dit tweetal bouwde op het perceel een nieuwe fabriek. Van de Ven overleed nog hetzelfde jaar. Drie jaar later verkochten A. Schutjes en de erfgenamen Van de Ven het pand aan J. Lurmans en J. van Schaick, die - de geschiedenis herhaalt zich - onder de naam J. Lurmans & Co. elders in Eindhoven al een sigarenfabriek bezaten, maar eveneens met ruimtegebrek te kampen hadden. Zij verplaatsten hun bedrijf daarop naar het vrij nieuwe pand. Het is wel aardig nog te vermelden, dat toen Van Schaick later in Woensel een eigen sigarenfabriek begon, B. Sinkel compagnon van Lurmans werd. Sinkel was een telg uit de bekende familie van de Winkel van Sinkel. Hij woonde in Stratum; het Stadswandelpark is door hem aangelegd als achtertuintje.

Het fabrieksgebouw van Lurmans werd in mei 1914 te koop aangeboden, terwijl de looierij van Verhagen in het begin van de Tweede Wereldoorlog werd opgeheven. Beide bedrijfsterreinen kwamen in bezit van de bekende sigaren- en sigarettenfabriek van Mignot & de Block, die er naast was gevestigd. In 1969 werd Mignot overgenomen door Philip Morris. De sigarenafdeling van het bedrijf met roemruchte merken als Senator, Regal en Mundi Victor werd al na enkele maanden verkocht aan de Hofnar in Valkenswaard en later verplaatste het bedrijf de sigarettenproductie naar Bergen op Zoom. De leeggekomen, maar nog altijd indrukwekkende fabrieksgebouwen werden in 1981/1982 gesloopt, waarna op het terrein kantoor- en appartementsgebouwen werden opgetrokken. De strook langs de Dommel was intussen opnieuw in bezit gekomen van de gemeente, die er een wandelpad op aanlegde. Ik mis daar alleen nog een bordje met de geschiedenis van deze door mij bemeesterde plek.

J. Spoorenberg

VENVERLOO, WAAR KOMT ZO'N NAAM VANDAAN

Venverloo, het is geen Bakker of Jansen of iets dergelijks. Maar hoe verzin je nou zo iets? De vraag heeft ons lang beziggehouden. Vooral omdat bij mijn ouders altijd een koperen plaatje uit 1788 op de schoorsteen hing van ene Willem Venlo. Zou het dan zo iets als van Venlo geweest zijn?

De enige oplossing lijkt dan te zijn om het spoor van vader naar grootvader en verder terug te volgen. Genealogie noemen ze dat. In rechte lijn terug tot 1745 was niet eens zo moeilijk. Links en rechts nog wat familieleden (her)ontdekt en er bleek al eens iemand iets te hebben uitgezocht.

In Hoorn in 1745 trouwde ene Herme Jansz., jonge man van Grol met Lijsebeth Hermans Mulderinghs, jonge dochter van 's-Gravenhage. Ze woonden al samen en hadden sinds enkele maanden een zoon. Wanneer zij in Hoorn waren komen wonen wa' niet te vinden. Bij zijn huwelijk gebruikte hij geen familienaam maar bij de doop van zijn kinderen was zijn familienaam steeds Venlo. Later in de 18e eeuw maar voordat een familienaam verplicht werd, hebben zijn zoons de naam Venverloo gebruikt. Zo is het gebleven maar waarom?

Een eerste verkenning in de DTB van Grol (Groenlo) leverde niets op. Dan maar eerst alle naamdragers Venverloo in het land aangeschreven. Dat blijken er uiteindelijk bijna 100 te zijn maar in eerste instantie had ik er maar zo'n 40 gevonden. De hoop was natuurlijk dat die ook een lijn zouden hebben naar Groenlo. Maar helaas bleek dat alle lijnen samenkomen bij de al eerder genoemde Herme Jansz. Een leuk bijproduct is dus dat alle Venverloo's verwant zijn en begonnen zijn in 1745 in Hoorn. Maar de oorsprong van die naam is nog steeds onduidelijk.

Daarna toch maar naar Groenlo of liever gezegd naar de Achterhoek en bovendien iedere gelegenheid benutten om iets te weten te komen. In het boek "De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en betekenis" van Johan Winkler op blz. 284, staat dat Venverloo een aardrijkskundige naam is. Bovendien blijkt dat in de Achterhoek de naam van een boerderij vaak ook de familienaam wordt. Dat had nog een heel gezocht kunnen worden. Maar er zijn veel hulpvaardige genealogen en archivariissen. En er is ook nog het toeval van een e-mail van een onbekende uit de VS: You don't know me but.. Zouden wij familie kunnen zijn. Mijn naam is Venverloh. Hij weet dat zijn familie in het midden van de 19e eeuw emigreerde uit het plaatsje Südlohn in Duitsland. Hij dacht dat dit plaatsje in Pruisen lag maar het ligt op loopafstand van Winterswijk. Het was ooit Pruisisch gebied.

Vanaf dat moment gaat het snel. Op de genealogische dag van Gelderland wordt mijn aandacht gevestigd op de "Grote Provincie Atlas", deel Gelderland/Achterhoek. Op de kaart op bladzijde 53 blijken net aan de Duitse kant van de grens, twee boerderijen te staan Groß en Klein Venwertlo. Aan de Nederlandse kant van de grens loopt een beekje de Vennevertlose beek. Met weer veel hulp van behulpzame mensen komt dan een stukje historie boven water. Het Vennewertloh was een gebiedje met bos, veen en heide dat

eigendom was van het stift in Vreden (D). Er zijn al stukken over uit de 14e eeuw. Er ontstond een boerderij die in de 16e eeuw vrij welvarend was, want zij betaalden veel belasting aan Rathum (nu gemeente Winterswijk). Later kwam er in dat gebied nog een tweede boerderij. Die zijn er dus nog maar in oorsprong was het gebied Vennewertloh veel groter dan nu die boerderijen. Op een kaart uit 1650 staan de boerderijen ook al en heet het aangrenzende bos nog Vewertlohs busch (Nu Fürstenbusch).

Op de kaart is nog heel duidelijk te zien hoe de oude toegangsweg liep vanuit Ratum (Winterswijk) naar de boerderijen Venwertloh. Die zijn wij dus gaan lopen. Over het erf tussen twee schuren door van een boerderij een zandpad over de "Grüne Grenze". En dan liggen daar die twee boerderijen en je staat midden in het gebied waar jouw naam vandaan zou komen. Dat geeft een mooi gevoel. De gebouwen van de boerderijen zijn niet oud, er was (helaas) altijd voldoende geld om te moderniseren. Aan beide kanten van de grens is het een prachtig rustig gebied met veel bos en wegen met bomen. Ideaal om te fietsen of te wandelen.

Nadat wij dit ontdekt hadden zijn wij met meer energie aan het werk gegaan om vast te stellen dat onze familienaam inderdaad iets te maken heeft met dit prachtige gebied. Het eerste dat dan overigens opvalt is dat er in alle plaatsen in die omgeving aan de Duitse en de Nederlandse kant vele spellingvarianten zijn voorgekomen. Voor zover mij nu bekend, zijn er nu nog drie over: De Amerikaanse Venverloh (bij emigratie nog Venwertloh), in de omgeving van Eibergen Vennevertloo en mijn eigen variant Venverloo. Het is wel haast zeker dat al deze varianten iets met het oude gebied te maken hebben, maar of wij ook verwant zijn is nog te bewijzen. Maar dat gevoel bij dat wandelingetje over de grens was echt.

Bert Venverloo

Op zoek naar...

HET TERRITORIUM VAN MIJN VOORoudERS.

Het is tegen het eind van de jaren tachtig van de vorige eeuw. Ik rijd vanuit Winschoten naar Beerta en vervolgens oostwaarts. Het eerstvolgende dorp is Nieuw Beerta. Bij de nadering van het dorp zet ik m'n auto langs de kant en neem het tafereel in me op. Rechts van de weg de uit de tweede helft van de 17e eeuw daterende Nederlands Hervormde kerk. Daarachter een klein aantal lage huizen, grotendeels schuilgaand achter geboomte.

Links enkele grote boerderijen, zoals meestal in Groningen woonhuis en schuur onder één forse kap. Aan de westzijde van de gebouwen staan - tegen de wind - wijdvertakte oude bomen. De parkachtige voortuinen zijn gesierd met een enkele boomgroep en flinke heesters.

Sommige voorhuizen hebben het uiterlijk van statige villa's, zoals Ebels Heerd, de modelboerderij van de Stichting Voorbeeldbedrijf Oldambt, waar geëxperimenteerd wordt met nieuwe methoden van landbouw en veeteelt. Deze witte villa schuin tegenover de kerk dateert oorspronkelijk van circa 1860 en heeft een heel karakteristieke schulprand langs het dak.

Vier huizen verder een pand uit 1909 met een kasteel achtige bouw met torentje, door een zogeheten hals verbonden met de grote kapschuur. Reeds van der Aa roemde in zijn Aardrijkskundig Woordenboek omstreeks 1850 de zeer fraaie boerderijen in dit deel van het Oldambt in Oost-Groningen. De meeste bedrijven zijn tussen de 40 en 60 hectare groot en worden als grootlandbouwbedrijf geëxploiteerd, al hebben sommige boeren een paar hectare groenland met wat koeien. Er wordt vanouds veel graan verbouwd, maar ook bieten, koolzaad, aardappelen en allerlei andere gewassen die zich grootschalig laten zaaien of planten en oogsten.

Verderop parkerend dwaal ik even rond over het rond de kerk liggende kleine kerkhof. Onder de oude bomen zijn de meeste stenen moeilijk of niet meer te lezen. Onder de oudste graven is die van Gerardus Gramsbergen, overleden 1705, de eerste voorganger van de in 1665 gestichte Hervormde gemeente. Het gebied werd ingedijkt in 1656/57 en ontwikkelde zich snel, zodat binnen tien jaar de behoefte aan een eigen kerk ontstond. Verder werd hier een aantal mensen begraven uit geslachten die verscheidene generaties in Nieuw Beerta woonden met nu nog bekende namen als Rehwinkel, Ebels, Hannes, Jakobs.

Ook ligt op dit kerkhof Kornelske Rotgers (* 28-2-1784, † 10-8-1811), echtgenote van Freerk Jans Zijlker. Dat waren de grootouders van Beerta's beroemdste inwoner Aeilko Jans Zijlker, geb. Nieuw Beerta 31-5-1840, overleden Singapore 27-12-1890. Hij verkreeg in 1883 de eerste oliewinningsconcessie op Sumatra en exploiteerde die

succesvol. Hij werd daarmee een van de grondleggers van de Bataafse Petroleum Maatschappij, een werkmaatschappij van de Koninklijke Shell.

Voorbij de kerk liggen enkel kleine straatjes die de kern van het dorp uitmaken. Hier ergens moet het huis staan waar mijn grootvader in 1878 geboren werd. Met een oud en onduidelijk fotootje probeer ik vast te stellen welk van de huisjes het gezochte zou kunnen zijn. Als "tourist met camera" trek ik natuurlijk de aandacht en word ik aangesproken door een autochtone bewoonster. Aan de hand van de foto legt ze me uit waar het gezochte huisje heeft gestaan. Want helaas, het had dezelfde bouwwijze als de andere in het buurtje, maar het is een paar jaar geleden afgebrand. Op de plaats waar het stond is ten behoeve van een belendend pand met wat koolas een parkeerplaats gemaakt.

Ik maak ter documentatie een foto van een van de nog bestaande huisjes. Ze zijn meer dan honderd jaar oud en dat is ze aan te zien, maar de goed onderhouden huizen zijn nog steeds bewoond. Mijn eerste voorouder die hier neerstreek was Engelke Jans Rozendal, 1808.

Hij kocht op 2-3-1808 voor f 1010.- een huis van Pieter Derks, gelegen op nr. 36 aldaar. Bij het totstandkomen van het kadaster werd het aangeduid als Beerta (Westerhamrik) Sectie E, nr. 60 & 61. Het omvatte een huis met erf en tuin met een totale grootte van 12 are en 120 centiare, totaal 1320 m2. Als bijzonderheid wordt vermeld dat op de grond een kalkdobbe is gelegen. De akte werd verleden, bij gebreke van een notaris die toen in het noorden van ons land nog niet voorkwam, ten overstaan van Egge Bernardus Dijkhuizen, stelmaker en predikant te Nieuw Beerta.

Engelke werd geboren te Bellingwolde op 4-5-1781 en werkte als jongeman als bode, dat wil zeggen als inwonende knecht op een boerderij. Toen hij ging trouwen kon hij in die functie niet blijven, aangezien inwonende knechten en meiden traditioneel ongehuwd waren. Hij had kunnen kiezen voor een bestaan als vaste arbeider of dagloner, maar hij had kennelijk andere ambities.

Hij trouwde te Nieuw Beerta op 15-5-1808 met Aaltje Jans Suurling, voor haar huwelijk eveneens bodin, geb. Oostwold 29-9-1782. Enkele dagen voor zijn huwelijk sloot hij een lening op het huis van f 1300.- tegen een rente van 4%, per halfjaar te voldoen. Hij vestigde zich als schoenmaker en leerlooier. Het huis had niet voor niets een kalkdobbe, want zo'n kalkput had je bij het looien van leer nodig voor het ontharen en ontvlezen van de huiden. De koeihuiden kocht Engelke bij boeren en slachters voor prijzen variërend van 8 tot soms wel 16 gulden het stuk.

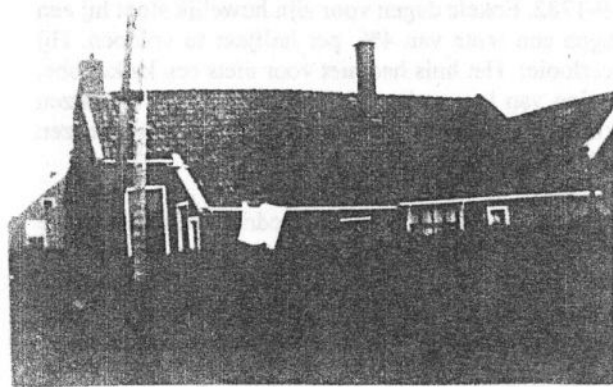
Het looiproces kostte enkele maanden tot een half jaar, dus het bedrijf vergde een grote investering. Men gaf in het Oldambt in de eerste helft van de 19e eeuw nog de voorkeur aan maatschoenen, die je voor enkele guldens bij de schoenmaker kocht. Verder zorgden deze vaklieden ook voor ander leerwerk op de boerderij, zoals tuigwerk en zwepen. Alleen zadelmaken was een zo gespecialiseerd vak dat men dat aan een zadelmaker overliet. Engelke verdiende als schoenmaker 14 tot 20 stuivers per dag en had in het algemeen het hele jaar door werk. Het leer dat hij zelf niet nodig had verkocht hij aan schoenmakers zonder looierij.

De volgende in de stamreeks was het vijfde kind uit het gezin van Engelke en Aaltje, Pieter Engelkes Rozendal, geb. Nieuw Beerta 4-7-1814, bode, boerenarbeider, overleden aldaar 9-2-1872. Hij trouwde met Anje Jans Suurling, een dochter van zijn moeders zuster, wier vader onbekend bleef. Zij werd geboren in Oostwold, 13-10-1816, was voor haar trouwen dienstmeid en overleed in Winschoten op 11-5-1890.

Bij zijn huwelijk op 22-5-1847 te Finsterwolde traden als getuigen op Harm Hindriks Buiskool, 78 jaar en rentenier, Hayo Jans Meijer, 46 jaar en landgebruiker in de Stadspolder, Pieter Hees, 53 jaar, veldwachter, evenals Pieter van Wijk, 45 jaar. Zowel Buiskool als Meijer behoorden tot bekende landbouwersfamilies in Beerta en omgeving. Hun optreden als getuigen wijst op een goede verstandhouding met het echtpaar. Mogelijk waren zij hun broodheren; de verhouding tussen boeren en hun (vaste) arbeiders was in die tijd veel beter dan later het geval was toen de maatschappelijke tegenstellingen de verhoudingen gingen domineren.

Na het overlijden van Pieter doen zijn vrouw en haar zoons aangifte voor de vermogensbelasting van "een huis en erf, getekend Nieuw Beerta, Sectie D, nr. 1068 & 1069, tesamen groot 6 ares 70 centiares." Het gezin kon dus op een zekere welvaart bogen.

Pieter en Anje hadden twee kinderen, waarvan de jongste de stamreeks voortzet. Het is Jan Pieters Rozendal, geb. Nieuw Beerta 25-8-1851, voerman en commissionair, overleden Winschoten 27-8-1901. Hij trouwde te Bunde (D) 2-3-1876 Trientje Oorlog, geb. aldaar 1-5-1847, overleden Nieuw Beerta 7-12-1889, dochter van Geerd Harms Oorlog en Lamke Hinderks Bonk. Door zijn beroep was Jan Pieters veel van huis en leidde hij een tamelijk ongeregeld leven. Met name na het overlijden van zijn vrouw wisselde hij voortdurend van woonplaats tussen Beerta, Winschoten en Oostereinde. De kinderen waren bij zijn moeder en zijn broer Engelke in Oostereinde ondergebracht en gingen direct na de lagere school werken, hetzij bij boeren in de buurt, hetzij in de smederij van oom Engelke.

Hun tweede kind was mijn grootvader Geert Rozendal, geboren in het gezochte huisje in Nieuw Beerta op 2-10-1878. Hij was aanvankelijk 'lutje knecht' bij boeren in Nieuw Beerta en omgeving, maar kon goed leren en bracht het, dankzij een studietoelage van de heer L. Edens, tot onderwijzer. Aanvankelijk werkte hij in Winschoten, maar in 1907 werd hij hoofd der school te Haren en bleef dat tot

zijn pensioen in 1943. Hij trouwde 5-11-1903 met Grietje Schipper, geb. Winschoten Oostereinde 24-4-1881, dochter van Kornelius Schipper, landbouwer, en Bieke Kiewiet. Hij overleed in Groningen op 16-12-1962.

Daarmee verdwijnt Nieuw Beerta uit mijn familiegeschiedenis, dus sluit ik hiermee de bemeestering van dit kleine plaatsje in het Oldambt in Oost Groningen af.

Geert Rozendal

TWEE DRUPPELS WATER ... IN GOUDSCHENDAM

Het is begin 1934.

Wat ik nu ga schrijven, behoort eigenlijk tot mijn "ambtsgeheim". In dit geval was echter de gehele dorpsgemeenschap bekend met het voorval, (wel niet in detail zoals ik) ,dus zo erg geheim was het nu ook weer niet.

Mijn vrouw was in verwachting van onze jongste zoon en redelijk zwaar. Het was op een zondagmorgen; de kerkgangers kwamen ons huis voorbij. Hieronder bevond zich ook vrouw Z., die al ruim 9 jaar weduwe was. Mijn vrouw merkte op, dat deze vrouw ook wel zwanger leek, net zo zwaar als ik".

Dezelfde dag, in de namiddag, werd er aangebeld en stond de buurvrouw van deze weduwe aan de deur. Buiten adem en zonder groet zei ze: "Zojuist is vrouw Z. bevallen; er is niets in huis. Ik heb zo goed mogelijk geholpen en het kind in de lade van een kast gelegd !!"

Nadat snel een en ander was geregeld (o.a. via het toen nog bestaande "R.K. Armbestuur"), moest ik ook nog (uit hoofde van mijn functie) enige zakelijke punten op een rijtje zien te krijgen.

Wie was de vader van dit kind? Vooral: op wie de konden de kosten worden verhaald?

Na ongeveer een week had ik daartoe met de moeder van het kind een gesprek. Ik vroeg haar of ze mij de naam van de vader van het kind wilde noemen. Hoewel aanvankelijk wat timide en beschaamd, begon ze zoveel te vertellen en vooral veel vaders te noemen. Met omstandigheden van hoe en waarom zij dat eventueel konden zijn en wat de reden was. (o.a. uit armoede en ook om "aan het begeerde te komen")

Uiteraard wist ik daarmee de naam van de echte vader nog steeds niet. Ik zou daar ook nooit achter zijn gekomen als zich niet het volgende had voor gedaan:

Het zal een jaar later zijn geweest, dat bedoelde vrouw op het gemeentehuis moest zijn. Zij kwam met het kind (een meisje) op de arm.

Ik heb nooit meer in mijn leven een kindergezichtje gezien dat zo sprekend op haar vader leek, als het snoetje van deze kleine: één van de indertijd door de moeder genoemde vaders.

Tja, dat bewijst nog niets, nietwaar?

(Jammer voor de eventuele genealoog !!)

P.S. Ik vond deze aantekening in de nalatenschap van mijn vader, die toentertijd in een klein dorp, ergens in de Zuid-Hollandse polder, burgemeester was.

Ik heb de oorspronkelijke tekst wat aangepast en ingekort.

Ton Bocxe

DELFT

Er is iets hemels in het hooggewelfd
toren- en wolken spel boven oud-Delft.

Anthony Donker.

Wie rondwandelt door de oude veste met hoog boven alles uit in de binnenstad de machtige, prachtige torens van de Oude en de Nieuwe Kerk, vlak bij elkaar toch eigenlijk, die wordt telkens weer, stap voor stap, getroffen door zoveel oude schoonheid. Een manifestatie, al dit moois, van een rijk verleden, sprekend door de eeuwen heen, monumentaal van eeuwen her.

Delft kreeg in 1246 en 1268 stadsrechten en ontwikkelde zich ten koste van Vlaardingen.

Delft bezit, als middeleeuws restant, nog een aantal laatgotische woonhuisgevels die onze bijzondere aandacht verdienen mede omdat zij in hun soort tot de mooiste van ons land behoren. Het bekendst en meest opvallend is het huis Huyter, thans Gemeenlandshuis van Delfland aan de Oude Delft nr. 167. Vele van deze huizen kregen een 17de-, 18de- of 19de-eeuws aanzien maar tonen aan hun zijmuren of in het interieur nog hun middeleeuwse origine. De stadsbrand van 1536 is oorzaak dat er aan huizen uit een vroegere periode weinig overbleef helaas.

De stad Delft, een "groot boerendorp" op de helft van de 13de eeuw volgens Niermeyer, lag temidden van een welvarend landbouwgebied (het Westland) en werd mede door grafelijke protectie een belangrijk handelscentrum. Ook bierbrouwerij en lakennijverheid komen in de 13de eeuw tot ontwikkeling. Ca. 1350 is Delft de grootste stad van Holland. In deze tijd bloeide het gildenwezen sterk op.

Reeds in de Middeleeuwen waren er Delftse schilders van naam. We noemen Maarten van Heemskerck, Michiel Miereveld en Jacob Willem Delff.

Ten tijde van de hervorming werd in Delft de eerste volledige Nederlandse bijbel gedrukt door Adriaan van Bergen. Het betekent ook de tijd van Willem de Zwijger, die van 1572 tot zijn gewelddadige dood in 1584 in Delft woonde, dat daarom de Prinsenstad werd genoemd.

Een hoogtepunt van beroemde Delftse kunst en kunstnijverheid is wel het Delftse aardewerk, waarachter een rijkdom van vormgeving en kleur schuilt. In de leeggeraakte brouwerijen bracht het aardewerk nieuw leven: werk voor 7000 man. Delft produceerde geen porselein. Aardewerk biedt mogelijkheid tot warmere kleuren, die de zeer hoge hitte van de porseleinfabricage echter niet kunnen verdragen. Het aardewerk kwam steeds meer tot bloei, toen na 1640 in China de porseleinindustrie verliep.

Delft was in de 17de eeuw de stad van Johannes Vermeer, de schilder die internationaal bekendheid verwierf. Maar ook van Hugo de Groot, de politiek voorman der remonstranten en als zodanig tot levenslange gevangenisstraf veroordeelt. Iedereen kent het verhaal van de ontsnapping uit Slot Loevestein in een boekenkist. En ook de stad van Anthony van Leeuwenhoek, wiskundige, landmeter, scheikundige en slijper van vergrotende glazen. Hij is de ontdekker van de microkosmos, de bacteriën, die hij "levende dierkens" noemde, maar heeft nog zeer vele andere ontdekkingen op zijn naam.

Financieel gaat Delft in de 18de eeuw hard achteruit. Van de vele plateelbakkerijen zijn er maar 10 over. In 1795 zijn er nog slechts 2 van de eenmaal 200 bierbrouwerijen over. De klokken van de Nieuwe Kerk worden verkocht! Opbrengst 12.000 gulden.

Nog iets over de gilden, die de nijverheid in goede banen moesten leiden. Om tot meester te worden bevorderd moesten de plateeldraaiers een strooppot draaien, een winkelsaladeschotel en een rond zoutvat, van binnen hol "uit een stuk gedraait"

De schilders moesten op de Gilde kamer een ossenkop schilderen, met het wapen van het Sint Lucasgilde, bestaande uit een blauw veld met drie witte schilden, een palet en penselen, een verguld kussen, mes en verfpot, alles volgens het model dat bij het gilde berustte.

Er is natuurlijk nog veel en veel meer te vertellen over Delft. Men kijke er het boekje "DELFT, vroeger en nu" van A.L. Broer op na, uitgave Fibula-Van Dishoeck, waaraan bovenstaande gegevens mede zijn ontleend.

Twee kaarten van Delft van omstreeks 1850 vindt u in de "Historische Gemeente Atlas" van Kuypers. (CD-Rom van de NGV © 1996 Zelis&Zelis)

Jan Schaap

- I. HENDRICK SCHAAP, ged.(ned.herv.) 1725, schoolmeester, overl. Heeze, begr. Heeze 28-2-1801, tr. FEMMA VAN DULMEN, overl. Heeze, begr. Heeze 13-10-1808.
- II. HENDRICK SCHAAP, ged.(ned.herv.) Culemborg 19-7-1758, plateelbakkersknecht, kuiper, overl. Delft, begr. Delft 18-3-1802, tr.(burg.stand) Delft 27-8-1786 ALIDA (AALTJE) ANHOLT, ged.(ned.herv.) 1755, overl./begr. Delft 8/10-9-1810.
- III. HENDRIK SCHAAP, geb./ged.(ned.herv.) Delft 12-9/17-11-1791, plateelbakker, overl. Delft 3-1-1857, tr.(burg.stand) Delft 12-9-1821 JOHANNA VAN EVERDINGEN, ged.(ned.herv.) Culemborg 21-10-1781, overl. Delft 24-3-1849.
- IV. HENDRIK (IJZEREN HEIN) SCHAAP, geb. Delft 7-2-1823, huisschilder, overl. Delft 12-5-1904, tr.(burg.stand) Delft 21-7-1847 JOHANNA MARGARETA (ANNA) GRUNDLEHNER, geb. Nijmegen 15-6-1820, overl. Delft 12-12-1885.
- V. HENDRIK SCHAAP, geb. Delft 29-2-1848, huisschilder, overl./begr. Delft 22/24-12-1927, tr.(burg.stand)(1) Delft 18-7-1877 JOHANNA ELIZABETH VON STEIN, geb. Delft 13-8-1852, overl. Delft 25-2-1881.
HENDRIK SCHAAP, tr.(burg.stand)(2) Delft 26-4-1882 JANNETJE MARIA VON STEIN, geb. Delft 19-8-1856, overl. Delft 9-3-1936, begr. Delft.
- VI. HENDRIK (HENK, HEIN) SCHAAP, geb./ged.(ned.herv.) Delft 28-12-1878/9-31879, leraar tekenen MO, overl./begr. Rotterdam 16/19-3-1955, tr.(burg.stand) Delft 9-8-1911 TRIJNTJE (TRUUS) PIJPER, geb. Overschie 2810-1888, ged.(ned.ger.) Rotterdam, overl./begr. Rotterdam 6/10-11-1983.

- VII. JAN SCHAAP, geb. Rotterdam 23-8-1915,
ged.(ned.ger.) Rotterdam 1915, electronicus N.V.Philips,
tr.(burg.stand) Rotterdam 3-7-1940
CATHARINA KLASINA VAN DER LINDE,
geb. Rotterdam 2-4-1917, huishoudkundige,
dr. van GERARDUS JOHANNES, (JO) van der LINDE,
Techn. Hoofdamt. Gem. Rotterdam., en BERBER de VRIES.
- VIII. HUGO HENDRIK GERARD SCHAAP, geb. Eindhoven 16-7-1945,
grafisch ontwerper, tr.(burg.stand) Eindhoven 1-3-1968 YVONNE VIALLE,
geb. Eindhoven 28-3-1948.

TWEE BIJZONDERE PLEKKEN

De eerste plek is de plaats waar mijn voorouders van moederszijde gewoond hebben.
De andere plek zijn de plaatsen waar mijn voorouders van vaderszijde gewoond hebben.

Inleiding

Wordt er in mijn familie (helaas, die dunt uit) gepraat over vroeger, zowel aan vaders als aan moederszijde, dan spelen acht van de tien verhalen zich af in deze drie beschreven contreien. Voor mij hebben ze alle drie een specifieke gevoelswaarde. Als genealoog wil ik niet alleen de familie in koele jaartallen en in zakelijke kwartierstaten vangen en noteren. Van evenveel waarde, ook voor de tijd na mij, vind ik de beschrijving van de leefomgeving, de (kleine) sociale gemeenschap van vroeger (veelal de parochie), de plaats van hun ouders in de toenmalige sociale kaste, de manier waarop ze zich hebben ontwikkeld, hun plaats hebben veroverd en draai hebben gevonden in de zich ontwikkelende maatschappij. Wat toen normaal was in een alledaags arbeidersgezin, komt nu uiterst primitief, nauwelijks geloofwaardig en bijna wereldvreemd over. Wat te denken over de huidige normen van wat sociaal nog aanvaardbaar is, met als vangnet de bijstandswet versus de praktijk van de alledaagse samenleving tijdens het interbellum? Armoede is slechts een relatief begrip, uitsluitend aan een tijdperiode gebonden.

Beide voorouderlijke takken hebben hard gewerkt om hun maatschappelijke posities gestalte te geven, soms tegen de heersende structuur in, zijn integer en hebben uiteenlopende doelen bereikt. Van belang is vooral geweest de bereikte plaats in de maatschappij in relatie tot de omgeving. Ik ben ervan overtuigd dat velen uit die generaties daar met grote voldoening op terug kunnen kijken.

DE MARKT

De plaats die ik ga beschrijven is dat deel van de markt waar nu de Heuvelgalerie pronkt: het deel dat daarvoor het domein was voor het regelen van bankzaken en het nuttigen van een heerlijk diner in een Chinees restaurant.

Zowel mijn moeder als grootmoeder zijn op de Markt, van oudsher het economisch centrum van Eindhoven, geboren. Maria Elisabeth van Heuven (roepnaam Betsie), was een van de dochters van Leonardus van Heuven (*1851 te Strijp) en van Ioanna Maria Engelen (1852 te Leende). Deze twee bestierden een koffiehuis / logement op de Markt. Mijn overgrootouders hebben drie kinderen gehad. Hun enige zoon leefde slechts van november 1885 tot mei 1886. De genoemde Betsie zag in 1887 het levenslicht. Hun derde kind, werd geboren in 1891.

Het logement was ook tevens woonhuis. Het pand had een verdieping en daar boven was een zolder met aan de voorkant een klein dakraam. Wie er als gast overnachtte, is niet bekend. Het aantal moet voor onze huidige maatstaven niet veel zijn geweest. Misschien was het koffiehuis wel de grootste broodwinning. Voor het raam / etalage stonden sierschermen in glas-in-lood raam met een houten rand. Ook de achterkant van de etalage was van glas. In de volksmond heette het café dan ook "de glazen kast".

De buurman ter linkerzijde (kijkend richting pand) was een kruidenierswinkel. En daarnaast was een coiffeur (kapper) gevestigd van Hub Rooymans. Zo was de situatie rond 1908 volgens een van de fotokaarten.

Toen mijn overgrootouders stierven (hij in 1901 en zij in 1908 aan een hartaanval), bleven de twee dochters als wezen van respectievelijk 20 en 16 jaar achter. Een ongetrouwde neef van I.M. Engelen, Willem van Engelen (*1860 te Leende), heeft misschien wel daarom jarenlang in dit pand gewoond. Hij wilde intreden in een kloostergemeenschap, maar de leiding van het klooster heeft hem geadviseerd naar M.E. van Heuven te gaan. "Hij kon daar goed werk verrichten." Hij kon het zeer goed vinden met Betsie van Heuven en met Martinus Reinerus Pol (*1883 te Voorst), de latere echtgenoot van Betsie. Hun kinderen noemden hem niet voor niets Oom Willem. Het was voor hen een echte gezellige vent. Hij heeft daar als knecht gewerkt.

M.R. Pol heeft het vak van banketbakker geleerd in Amersfoort en is na de opleiding naar het zuiden afgezakt. Betsie van Heuven leerde hem kennen als bakkersgezel bij bakkerij Van den Boer op de Demer. In 1912 zijn ze getrouwd. Hij kocht het café / logement en begon er een brood en banketzaak in (het woord koffiehuis op de gevel was reeds vervangen). In dit huis zagen mijn moeder, M.W.G. Pol (roepnaam Mia), en haar andere drie jongere zussen het levenslicht. De jongste zus is geboren in 1919.

Ze gingen in de Jan van Lieshoutstraat naar school en juffrouw Anneke was een hele lieve bewaarschooljuffrouw! Mia, haar zus Ber, Jet Schutjes en Marietje Henkelman staan op een foto van de klas uit 1918. Op de lagere school spelen ze in toneelstukjes net een hoog engelengehalte. Zuster Adriano was de onderwijzeres van Mia Pol in de eerste klas (ook aan de Jan van Lieshoutstraat).

Het pand naast de brood- en banketzaak werd rond 1920 te koop aangeboden. Hierin was tot dan toe gehuisvest de hoedenzaak "Modes" van de familie Stumpers. Het adres: Markt 5. Dit pand is ook aangekocht door mijn opa. Hij vestigde hierin een "American Lunchroom" (een nieuwe formule die uit de V.S. naar Europa overwaaid; vandaar de naam) annex banketzaak. Het telefoonnummer bestond aanvankelijk nog uit twee cijfers: 90. Daarna werd het: "Int. Telef. No. 3840". Mijn oom B.J.A. Pol is daar geboren in 1921 als enige zoon en als laatste van de kinderschare. Aan weerszijde van de deur was een etalage. In de linker etalagekast (met een fantasie glas-in-lood bovengedeelte) stond het luxe banket uitgestald en er werd reclame gemaakt voor Ringers' cacao en bonbons. De rechter etalage behoorde tot de lunchroom en daar stond een zitje. Keek je vanuit de

zaak naar buiten dan had je rechts het buffet en voorin de zaak stond een soort toonbank. Het gehele, stijlvolle interieur was van hout. Aan de wanden hingen schilderijen met een landschapstafereel. De houten stoelen waren kenmerkend van stijl door hun rondgebogen bovenrand en een zitting van stof. Je kon aan diverse zitjes plaats nemen. Achter in de zaak bevonden zich 3 toiletten voor de gasten. Daar was ook de huiskamer en de privé-keuken van het gezin. Er stonden andere meubels dan in de lunchroom. Aan de muur hingen ook hier enkele schilderijen en er lag een eiken parketvloer in de vorm van vierkante blokken. Oom Willem kookte meestal. Het personeel at dan ook mee. In dienst waren meestal 1 of 2 knechten en een meisje voor de gehele dag. Zij had een soort jaarcontract. Naast de toiletten was de trap naar boven. Je kwam dan op de overloop uit met aan de voorkant een grote ouderslaapkamer. Meteen naast de trap was de slaapkamer voor de 4 dochters. Er stonden 2 tweepersoonsbedden. Aan de achterkant was "het donkere kamertje": dat noemden de kinderen zo, omdat er geen raam inzat. Daar sliep de enige zoon. De volgende trap kwam op de zolder uit. Daar stond een grote kleerkast, vol met hoedjes. Oma was gek op hoedjes. Waren mijn grootouders niet thuis, dan speelden de kinderen boven op zolder winkeltje en ze "verkochten" dan de hoeden. Het was ook de plaats waar ze wel eens voor straf naar toe werden gestuurd. Achter de lunchroom lag een lange royale tuin met o.m. een schommel en een ren met kippen, waar de kinderen naar hartelust konden spelen.

Het moet een voortvarende tijd zijn geweest. Het oogde zeer stijlvol en luxueus, en, getuige de naam "American" en de aanwezigheid van een telefoontoestel ging opa op de buitenlandse toer om zo met de tijd mee te gaan.

Enkele dochters zaten op de kostschool te Aarle Rixtel. Ze gingen in de vakantietijd logeren bij familie in Amsterdam of in Deventer. Een dagje naar het strand in Scheveningen ging ook. En de uitstapjes met kennissen of familie naar bijvoorbeeld de Ardennen en de Drachenfels waren ook op de gevoelige plaat vastgelegd. Ook de gezins-, familie- en de portretfoto's duiden op een welvarende periode, zowel van deze als van de vorige generatie.

M.R. Pol was een actief bestuurslid van de winkeliersvereniging "Marktbelangen". Deze vereniging was opgericht in het begin van 1908. Ter gelegenheid van het 12,5 jarig bestaan had het bestuur een uitstapje naar Amsterdam gemaakt. Andere leden van het bestuur van Marktbelangen waren o.m. slager Cleven en de sigarenwinkelier Strijbos. De namen van Jo en Truus Willems komen ook privé naar voren (van speelgoedwinkel "De Olifant"). Een bezoek aan de jaarbeurs in Utrecht is ook een onderdeel van het programma geweest. Hoe lang de vereniging "Marktbelangen" nog bestaan heeft, is mij niet bekend.

Helaas heeft de crisistijd, die in oktober 1929 begon, zijn sporen nagelaten in de zakelijke sfeer bij mijn grootouders. Dat was een sluipend proces.

* In juli 1932 wordt de lunchroom toch nog op een vergunningenlijst geplaatst t.b.v. de drankwet; het nummer wordt 141.

* Betsie Pol - Van Heuven schrijft zich toch nog in als deelnemer voor de "ALMIVATO": Algemene Middenstand en VakTentoonstelling (1 tot en met 16 juni 1935). De voorzitter van het uitvoerend comité is J. van Gorp, een bekende naam uit de Eindhovense zakenwereld van toen en een vroege vriend van mijn moeder.

* M.R. Pol betaalt in september 1936 toch nog de "somma van f 2,75" voor de jaarlijkse bijdrage voor de inschrijving in het Handelsregister van de K.v.K. en F.

* In de "brand-polis van de N.V. Nederlandsche Maatschappij van brandverzekering te Tiel" uit 1937 met een looptijd van zeven jaar wordt Markt 5 (gebouw van steen met pannen, waarin lunchroom, bakkerij en woonhuis) toch nog verzekerd voor het behoorlijke bedrag van f 16.000,00. Daarnaast hebben ze nog een kippenhok, bergplaatsen, een loods, drie rijwielen, grondstoffen voor de bakkerij, een bakkerijmachine, een metalen gasoven, een amandelooven, een kluts-, ijs- en speculaasmachine, een elektromotor, winkelgoederen, toonbanken, een kassa, gasradiator, koffieketel, lunchroommeubelen en lampen. De waarde hiervan bedraagt f 5.600,00.

Dat alles mag niet baten. M.R. Pol doet zijn American Lunchroom van de hand. Notaris Daverveldt verkoopt op 31 maart 1937 het bedrijf voor f 23.250. Hij is niet failliet gegaan. Ze verhuizen op 4 mei 1937 naar de Mauritsstraat elders in de stad.

Wanneer "de kruidenier" en "de coiffeur" zijn verdwenen, weet ik niet. Beide panden alsmede het koffiehuis / logement zijn afgebroken en er is een groter pand voor in de plaats gekomen. Het werd de Amsterdam bank. Daarnaast is op enig moment een Chinees restaurant gekomen. De linden zijn gekapt. Op de hoek verscheen fotozaak Rinck. Tijdens de oorlog heeft "Markt 5" geen schade opgelopen. Het pand is lang blijven bestaan en heeft diverse aan bedrijven onderdak geboden. Het is zelfs tijdelijk een American Store geworden met een wildwest uiterlijk.

Het laatste bedrijf (in twee opzichten letterlijk op te vatten!) was de "Chinese winkel". Deze was vlak na de oorlog gehuisvest in een van de noodwinkels aan de Hooghuisstraat. Toen deze afgebroken moesten worden voor de nieuwbouw van "het Hooghuis" werd de winkel verplaatst naar de Keizersgracht. De voorlaatste verhuizing van de Chinese winkel was naar "Markt 5". Laat nu de eigenaar van deze laatste winkel een neef zijn van Betsie Pol - Van Heuven. Hij was een zoon van haar enige zus. De cirkel is gesloten. De laatste fase zal weldra aanbreken.

De bouw van de Heuvelgalerie heeft een einde gemaakt aan de zichtbare wortels van mijn familiehistorie van moederszijde. 3 generaties hebben op die plek gewoond en gewerkt. De oude generatie stierf en de volgende generatie pakte de draad weer op. Lief en leed hebben zich afgewisseld. Zakelijke hoogte- en dieptepunten hebben er in een periode van ongeveer 50 jaren plaatsgevonden.

Rustpunt was altijd de trouwe kerkgang van het hele gezin naar de Catharinakerk. De twaalfjarige Betsie van Heuven deed op Passiezondag van het jaar 1899 haar "Eerste H. Communie" zo staat dat op het gedachtenisprentje, dat was ondertekend door J. van Iersel (1829 - 1902), deken en pastoor. Ook haar neef uit Leende schrijft daarover aan mijn oma een prachtig gekalligrafeerde brief. Op haar 13de verjaardag (1900) ontving ze een prentje, waarop stond dat ze aan "den H. Aloysius moet vragen dat hij haar helpes om braaf te leven en dan zal ze gelukkig zijn." In de kerk van de Augustijnen werd zij op 30 september 1923 opgenomen in de Derde orde van Augustinus. Regelmatig ging ze op bedevaart naar Lourdes en Kevelaer. Brieven en foto's geven daar uitgebreid verslag van.

Op 30 maart 1920 deed mijn moeder daar haar E.H.C. Zij was pas 7 jaar oud. Haar Plechtige Heilige Communie was op 22 maart 1925. Later wordt zij wordt zelatrice "voor de geestelijke bedevaart naar O.L.V. van Lourdes". Haar ouders werden door haar als lid ingeschreven. De jaarlijkse contributie bedroeg per persoon 50 cents. Ook zij ging met haar moeder en zussen regelmatig naar Kavelaar op Maria bedevaart. Ze woonden dan nog steeds op Markt 5.

Tempus fugit.

De tijd schrijdt voort. De ontwikkelingen gaan zo mogelijk nog sneller. Omwille van de vooruitgang is die wand van de markt en dus ook "Markt 5" afgebroken. Er iets nieuws voor in de plaats gekomen; ook iets moois, vind ik. Of er nog ooit generaties zullen opgroeien, dat betwijfel ik.

Graag had ik nog een steen willen hebben als aandenken. Aan de voorkant bevonden zich twee opvallende sierkrullen gemaakt uit natuursteen. Toen het pand tegen de vlakte ging, was ik elders aan het werk. De sierkrullen zullen met het overige puin zijn afgevoerd.

Mijn tastbare herinnering zal helaas slechts een foto zijn en die koester ik!

DE BUSSELS & BINNENPAD

*** De Bussels**

Aloijsius Laurentius de Wit, roepnaam Louis, (* 1884) is geboren en getogen in Gestel (in wijk A), maar, zoals gebruikelijk in die tijd, trouwde hij in de parochie waar de bruid woonde. Die bruid was Hendrica Catharina van Vroenhoven, roepnaam Cato, (* 1886, wijk Leembeekstraat) en zij is opgegroeid in Woensel. Tevens was in Woensel een nieuwe parochie gesticht. De nieuwe parochiekerk werd door Mgr. W. van de Ven in 1909 geconsacreerd en kreeg de naam Sint Antonius van Padua. Veel bekender werd de kerk echter onder de naam van de wijk / buurtschap waar de kerk stond: de Fellenoordkerk.

Op 28 april 1912 zijn ze voor de wet (de ambtenaar van de burgerlijke stand was een ver familielid, Van Woerkom) op het stadhuis van Woensel en in deze kerk op 29 mei 1912 getrouwd. Van een trouwfeest was gezien de financiën absoluut geen sprake. Ze zijn gaan wonen in "de Bussels".

Wat is de betekenis van dit woord?

Volgens Van Dale is een bussel een bos van takken, stro, pijlen, enz...; een bundel, een schoof, een zwachtel, luiers. Er is een busselbinder, ook genoemd een schovenbinder. Het werkwoord busselen bestaat ook: busselen, busselde, heeft gebusseld. De betekenis daarvan is: in schoven binden, of inbakeren.

Tot zover het meest dikke woordenboek van Nederland.

Waar bevond zich dit gebied?

De Bussels was een moerassig gebied tussen de huidige Marconilaan, de Lijmbeekstraat en het spoor. De bocht in de Antony van Leeuwenhoeklaan geeft ongeveer het einde aan. Op de hoek A. van Leeuwenhoeklaan -Jacob de Gelderstraat staan nog steeds huizen waarachter het pad heeft gelopen naar de Bussels. In dit moerassige gebied stond het eenvoudige huis waarin Louis en Cato zijn gaan wonen, misschien wel ingetrokken bij de ouders van de bruid. Een ander soortgelijk huis heeft in de buurt gestaan. Midden in het huis stond een boom waar omheen het huis was gebouwd en waaraan het dak was vastgemaakt. Om de stam van de boom was de tafel geconstrueerd. De vloer was van steen met daaroverheen - gebruikelijk - zand. Dit huis had geen kamers en er was geen verdieping naar boven. De deur was zo laag, dat mijn opa zich moest bukken om binnen te komen. Het ameublement moet niet meer geweest zijn dan alleen maar een bed, de genoemde tafel met wat stoelen een enkele pan, bestek en wat borden.

Volgens de geboorteakte van mijn vader (F.P.C. de Wit - roepnaam Frans) is hij 's-morgens om 05.00 uur op 7 juli 1913 thuis geboren, als eerste van de kinderen. De tweede (* 1914 P.C. de Wit - roepnaam Piet) en nummer drie (*1916 Th. de Wit - roepnaam Theo) zouden geboren zijn op de Kruisstraat en / of de Pruimenstraat (Bogert). In 1918 is een tante van mij op de Binnenpad geboren, maar tussen haar en nummer drie zit nog een boreling. Deze zou weer geboren zijn in de Bussels.

Mijn opa was een zelfstandig sigarenmaker en moest samen met zijn vrouw die sigarenpoppenmaakster was, daar het vak hebben uitgeoefend.

Diverse vragen zullen wellicht moeilijk of nooit meer beantwoord kunnen worden.

Hoe lang hebben zij er gewoond? Welke huurprijs werd ervoor betaald? Aan wie werd de huur betaald? Welk gezin woonde in het andere huis? Had het pand wel een eigenaar? Vanaf 1912 zijn ze nog diverse keren verhuisd. Na de Bussels zijn ze vertrokken naar de Pruimenstraat (de Bogert; nu station Noordzijde). In 1918 woonden ze op Binnenpad 38 (nu: ongeveer World Trade Centre) waar de overige 7 kinderen werden geboren. Vanaf 17 augustus 1939 was hun nieuwe woning gelegen aan Boschdijk 76 (nu: kantoorpanden). In het overlijdensjaar van mijn oma (1953) is A.L. de Wit verhuisd naar de Gestelsestraat, daarna naar de Hoogstraat om dan terug te keren naar Woensel naar het - nu afgebroken - Sint Petruspark. Hij is in 1968 daags voor zijn 84ste verjaardag gestorven in de in plm. 1880 gebouwde huize De Horst.

Op oude foto's is het gebied dat de Bussels wordt genoemd te zien: een open vlakte, aan de randen bomen met een pad dat ergens in de vlakte plotseling stopt. De twee huizen zijn dan tot mijn teleurstelling reeds afgebroken.

Onlangs heb ik een kaart van Eindhoven anno 1926 gezien waarop in dit moerassig gebied enkele panden waren ingetekend. Hier moeten ze gewoond hebben. De naam van het gebied "De Bussels" stond er niet bij.

Is er iemand onder de lezers van dit blad die mij daarmee kan helpen?

Een vervolg op deze bijdrage van Louis de Wit, getiteld 'Binnenpad', wordt geplaatst in ons september-2000-nummer.

GENEALOGISCHE ONDERBOUWING

Dit onderdeel geeft de genealogische onderbouwing van de artikelen die in het juninummer van Kempen en Peelland verschijnen over bijzondere plekken in Eindhoven.

- * Ik start met de stamboom van de familie Van Heuven. Deze stamboom begint bij de ouders van E.M. van Heuven.
- * Vervolgens gaat deze stamboom over in die van de familie Pol. De stamboom van de familie Pol start met de ouders van M.R. Pol.
- * De derde stamboom is die van de familie Van Vroenhoven welke begint met de ouders van mijn oma, H.C. van Vroenhoven.
- * Tenslotte gaan de stambomen van de familie Pol / van Heuven en die van de familie Van Vroenhoven over in die van de familie De Wit, die ik laat beginnen met de ouders van A.L. de Wit en laat eindigen met mijn kinderen.

STAMBOOM VAN HEUVEN

- I Leonardus van Heuven, * 30-03-1851 Strijp, † 17-02-1902 Eindhoven, timmerman / logementhouder, ∞ 28-04-1884 Eindhoven Iohanna Maria van Engelen, * 22-08-1852 Leende, † 01-02-1908 Eindhoven, dienstmeid
Uit dit huwelijk:
1 J.F.A.	* 10-11-1885 Eindhoven	† 08-05-1886 Eindhoven
2 Maria Elisabeth	* 04-08-1887 Eindhoven	† 04-01-1967 Eindhoven
3 M.W.	* 22-03-1891 Eindhoven	† 14-09-1960 Eindhoven

Maria Elisabeth (Betsie) van Heuven met Martinus Reinerus Pol

STAMBOOM POL

- I Bernardus Pol, * 09-03-1847 Twello, † 27-08-1932 Deventer, koopman, ∞ 16-11-1876 Deventer Mietje de Weerd, * 19-09-1855 Deventer, † 28-07-1932 Deventer
Uit dit huwelijk:
2 Martinus Reinerus	* 20-11-1883 Voorst	† 06-12-1951 Eindhoven
- II Martinus Reinerus Pol, * 20-11-1883 Voorst, † 06-12-1951 Eindhoven, banketbakker, ∞ 19-08-1912 Eindhoven Maria Elisabeth van Heuven * 04-08-1887 Eindhoven, † 04-01-1967 Eindhoven, beheerster lunchroom
Uit dit huwelijk:
1 Maria Wilhelmina	Gerarda	* 17-08-1913 Eindhoven	†
2 B.H.G.		* 29-11-1914 Eindhoven	† 17-06-1992 Eindhoven
3 L.M.R.		* 26-03-1916 Eindhoven	†
4 E.M.B.		* 28-12-1919 Eindhoven	† 28-07-1982 Eindhoven
5 B.J.A.		* 17-05-1921 Eindhoven	† 29-12-1986 Nijmegen

Maria Wilhelmina Gerarda Pol huwt Franciscus Petrus Cornelis de Wit

STAMBOOM VAN VROENHOVEN

- I Petrus van Vroenhoven, * 06-05-1852 Woensel, † 03-07-1930 Eindhoven
hoedenmaker / sigarenmaker, ∞ 20-11-1876 Woensel Petronella van de Ven,
* 23-12-1852 Strijp, † 31-05-1925 Eindhoven, dienstmeid
Uit dit huwelijk:
5 Hendrica Catharina * Woensel 25-04-1886 † Eindhoven 11-07-1953

Hendrica Catharina van Vroenhoven huwt Aloijsius Laurentius de Wit

STAMBOOM DE WIT

- I Francis de Wit, * Tongelre 29-05-1856, † Eindhoven 28-01-1938,
sigarenmaker, ∞ 06-06-1878 Eindhoven Maria Barbara Hermans, * Stratum
10-07-1855,
† Eindhoven, 10-10-1928, sigarenmaakster
Uit dit huwelijk:
4 Aloijsius Laurentius * Gestel 24-10-1884, † Eindhoven, 23-10-1968

- II Aloijsius Laurentius de Wit, * Gestel 24-10-1884, † Eindhoven, 23-10-1968,
meesterkn.sig fabr/waagmeester, ∞ 28-04-1912 Woensel Hendrica Catharina
van Vroenhoven, * Strijp 25-04-1886, † Eindhoven 11-07-1953,
sigarenpoppenmaakster
Uit dit huwelijk:

1 Franciscus Petrus

Cornelis	* 07-07-1913 Woensel	† Eindhoven, 21-10-1981
2 P.C.	* 21-09-1914 Woensel	† Eindhoven, 03-06-1975
3 Th.	* 20-10-1915 Woensel	† Tilburg, 17-04-1994
4 A.L.	* 26-01-1917 Woensel	†
5 P.M.	* 20-08-1918 Woensel	† Eindhoven, 25-05-1970
6 M.C.	* 13-01-1920 Eindhoven	†
7 G.M.	* 26-09-1921 Eindhoven	†
8 G.H.	* 01-03-1923 Eindhoven	† Veldhoven, 01-03-1992
9 H.	* 19-05-1924 Eindhoven	†
10 H.J.	* 16-09-1926 Eindhoven	†
11 A.	* 16-08-1928 Eindhoven	†

- III Franciscus Petrus Cornelis de Wit, * 07-07-1913 Woensel, † 21-10-1981
Eindhoven, onderwijzer, ∞ 04-08-1945 Eindhoven, Maria Wilhelmina Gerarda
Pol, * Eindhoven, 17-08-1913, winkelbediende Unie
Uit dit huwelijk:
2 Aloysius Martinus
Godefridus Bernarda * 17-10-1947 Eindhoven

- IV Aloysius Martinus Godefridus Bernarda, * Eindhoven 17-10-1947, docent, ∞
13-06-1973 Eindhoven Maria Anna Leontine Thielemans, * Eindhoven
08-01-1950, kleuterleidster-verkoopster

Uit dit huwelijk:

1 Claire Maria Johanna Francisca * 07-03-1978 Eindhoven

2 Maria Barbara Elisabeth Adriana * 17-05-1980 Eindhoven

3 Desirée Silvia Maria Johanna * 13-10-1983 Eindhoven

Louis de Wit

KEIEN

In het jubileumjaar (1996) vanwege het 50-jarig bestaan van de Nederlandse Genealogische Vereniging werd er een genealogische adviesdag gehouden in de Jaarbeurshal te Utrecht. Hier werd toen voor f 10,- een CD aangeboden met daarop kaarten van circa 1860, getekend door J. Kuijper, destijds uitgegeven door ene Hugo Suringa uit Leeuwarden. Voor dit geld kan niemand zich een bult vallen en schafte ik - ondanks dat ik niet de vereiste PC (Personal Computer) bezat - toch maar zo'n schijfje aan. Je kunt nooit weten. Misschien komt er t.z.t. wel eens een andere PC, en zo niet, dan kan ik het schijfje nog altijd als onderzetter of als spiegel gebruiken. Bovendien hebben mijn vrouw en ik 3 zonen, die ieder een moderne PC bezitten, zodat ik altijd bij één van hen deze CD kan bekijken.

En zo gebeurde het ook. Op een dag was ik bij mijn jongste zoon en had heel toevallig die bewuste CD bij me en vroeg hem, of hij het plaatje eens kon draaien en uit kon leggen hoe zoiets werkte? "Da's simpel Pa". "Kijk dit moet eerst hierin en dan met de muis dat icoontje aan clicken". Voor dat ik het goed in de gaten had flitsten er allerlei oude kaarten van dorpen en steden over het scherm. "Heb je voorkeur voor een bepaalde plaats?" vroeg hij. Het toeval wilde, dat ik net gemeente Vessem c.a. langs zag komen. "Ho, stop, doe Vessem maar." Dit dorp ligt vlakbij mijn woonplaats en ik ben hier redelijk bekend en weet hoe het er uit ziet, zodat ik mij een beetje op die oude kaart op het scherm kon oriënteren. Na even met mijn zoon naar deze kaart gekeken te hebben, vroeg ik hem "Of hij ook zag wat ik zag?" "Wat?" "Nou daar, links onderaan. Op de kaart, op de grens van Vessem en Steensel, daar liggen een paar vennen waarvan één met de naam Wilbersven." "Ja zeg, dat is leuk." "Waarom dan wel leuk?" Nou, zijn moeder en dus mijn echtgenote, heet van haar familienaam Wilbers en haar voorouders van vaders zijde komen uit Steensel. Zou mijn vrouw dan toch afstammen van grootgrondbezitters met een eigen ven? Dit kon haast niet. Ik was in mijn onderzoek naar de Wilbers familie alleen maar brave landarbeiders/landbouwers, wevers en een veldwachter tegengekomen.

"Wil jij een afdruk van deze kaart Pa?" "Ja graag." "Gaat dat dan?" Even later lag er een kopie voor mij. Waar zou toch dat Wilbersven en die andere vennen gebleven zijn? Ik wist n.l. heel zeker dat daar al jaren in geen velden of wegen een ven lag. Wie was er tussen 1860 en 1960 met 'ons' Wilbersven aan de haal gegaan?

De nieuwste stafkaart erbij gehaald en ja hoor, spoorloos, hier op was het ook verdwenen. Dan maar met zogenaamde kruispeelingen via markante punten op de oude kaart de situatie overbrengen naar de stafkaart. Zo kom je erachter op welke kaartcoördinaat het ven zou hebben moeten liggen. Op naar het gemeentehuis van

Vessem, die moeten er meer van weten. Het lag immers op hun grondgebied, want Kneghel viel toen onder haar vleugels. Eens vragen of zij meer over het Wilbersven wisten? Al snel bleek, dat de toen aanwezige ambtenaren ons niet konden helpen en het fijne er ook niet van afwisten. Een toevallige bezoeker wist wel te vertellen, dat ergens voor in de jaren 1900 dat hele gebied verkaveld was. Dat kon dan de oorzaak zijn dat daar geen vennen meer lagen. Was alles drooggelegd, gedraineerd en tot landbouwgrond gemaakt? Dan maar eens op de locatie gaan kijken waar ze gelegen zouden hebben, misschien konden we er nog wat oude sporen van terug vinden.

Met de stafkaart in de hand was dat niet zo moeilijk meer. Op tien meter nauwkeurig kan je dan iets traceren. Daar aangekomen hadden we het geluk, dat het land net geploegd en geëgd was. Daardoor kon je precies zien aan de verschillende grondsoorten en de contouren ervan, waar het Wilbersven gelegen moest hebben. De kleurschakeringen van deze grondsoorten zijn net jaarringen van een afgezaagde boom. Ook de sloot, pal gelegen naast dit perceel, was net geschoond en zo kon je exact zien hoe lang en hoe diep het ven oorspronkelijk was. Duidelijk was te zien dat er twee grote kuilen in de bodem waren geweest en waaruit nu nog steeds water in de sloot sijpelde, die het op haar beurt weer afgaf aan een klein stroompje, genaamd Ekkersrijt.

Misschien vindt u het wel raar? Maar we hadden beiden de gedachten van:
Dit is van ons !!!

Er lagen ook nog drie grote veldkeien, waarschijnlijk overblijfselen van de ijstijd, deze hebben we in de auto geladen en als 'erfstukken' bij mij in de tuin gelegd. Voor later, voor elke zoon één.

Verdere naspeuringen hebben mij tot nu toe weinig opgeleverd. Aan de noord-oostzijde van Kneghel, bijna tegen de camping Molenvelden aan, ligt nog een stuk grond, dat kadastraat bekend staat als Wilbersbeemd. Maar u raadt het al? Ook hierover is mij verder niets bekend.

Nu blijft bij mij en de familie de vraag knagen. Is het Wilbersven en -beemd naar mijn vrouw's familie genoemd, of andersom? Maar het kan evengoed zijn, dat geen van beide het geval is. Wie het weet mag het zeggen.

De oudste Wilbers, die ik heb en die aanwijsbaar familie is, is ene Henricus Wilbers, geb./ged. Steensel circa 1760 en wonende te Steensel, overl. Steensel 12-12-1802, tr. R.K. te Veldhoven op 09-07-1786 met Christina van der Sanden, geb. Veldhoven 22-04-1763 en wonende aldaar, overl. Steensel 22-11-1836. Samen kregen zij negen kinderen.

Mocht u ooit ergens nog aanvullende gegevens vinden v.w.b. het Wilbersven en/of Wilmersbeemd en natuurlijk van het voorgeslacht van de genoemde personen, laat het mij a.u.b. weten. Alles is welkom.

Ondertussen zoek ik stug verder, samen met vrouw, 3 keien van zonen, 3 parels van schoondochters en 3 diamanten van kleinkinderen. Het lijkt wel Steensels.

Een stamreeks Wilbers:

- I Hendricus Wilbers, * ca 1761, + Steensel 12.12.1802;
x Christina van der Sanden, * 2.4.1763, + Steensel 12.11.1836;
Hieruit: Bartholomeus Wilbers, volgt II.
- II Bartholomeus Wilbers, * 5.1.1789, + Steensel 25.4.1858;
x Maria Creemers, * 29.8.1791, + Steensel 23.8.1823;
Hieruit: Arnoldus Wilbers, volgt III.
- III Arnoldus Wilbers, * 22.4.1820, + Eindhoven 28.1.1899;
x Johanna Verpalen, * 11.4.1825, + Strijp 15.12.1872;
Hieruit: Hendricus Wilbers, volgt IV.
- IV Hendricus Wilbers, * 27.1.1863, + Eindhoven 10.10.1930;
x Petronella Harks, * 12.10.1863, + Strijp 24.8.1909;
Hieruit: Arnoldus Wilbers, volgt V.
- V Arnoldus Wilbers, * 24.8.1902, + Eindhoven 2.10.1975;
x Adriana Paulina Verhoeven, * 7.2.1904, + Eindhoven 14.6.1987;
Hieruit: Anna Maria Paulina Wilbers, volgt VI.
- VI Anna Maria Paulina Wilbers, * 1.5.1935;
x Klaas de Jonge, * 27.4.1933;
Hieruit:
 - 1. Hendrik Arnoldus de Jonge, * 22.3.1960.
 - 2. Paul de Jonge, * 28.10.1962.
 - 3. levenloos geboren dochter, * Eindhoven 8.4.1964.
 - 4. Rob de Jonge, * 30.11.1966.

Klaas de Jonge

DE KOP BIJ HEEREWAARDEN

Voordat ik 5 jaar geleden naar de herkomst naar mijn familienaam op zoek ging had ik er al vaak over gefantaseerd. Waarom dat "van der" in de naam? "Van" of "Von" waren je voorouders dan van adel? En "van der" betekende dat ze wel haast zeker van adel waren. En waren ze misschien van Duitse afkomst? Een opsomming van geboorteplaatsen met geboortjaar van mijn voorvaders geeft een overzicht, hoe een Limburger geboren in Heythuysen (1937) komt aan een buurtnaam uit het Gelderse rivierengebied. Mijn vader Jan van der Kop werd geboren te Heythuysen (1900) als zoon van Jan geb. Bergeyk (1867) zoon van Hendrik geb. 's-Hertogenbosch (1830) zoon van Cornelis geb. Tuil (1785) zoon van Krijn geb. Meeteren (1751) zoon van Tijmen geb. Ophemert (1728) zoon van Krijn afkomstig van Heerewaarden en zoon van Tymen Krynen van de Kop en Jenneke Stevens Verbeeck (in 1690 genoemd in het Kerkeboek van de Neder-Duits Gereformeerde gemeente van Heerewaarden)

"De Kop" bij Heerewaarden in het Gelderse rivierengebied werd de naamgever van Tymen Krynen, Peter Krynen en Kryn Kryns en hun kinderen. De plek ligt op de oever van de Waal, daar waar de Maas en de Waal slechts gescheiden zijn door een smalle strook land.

In de 17de eeuw en misschien ook lang daarvoor waren de Waal en de Maas op die plek met elkaar verbonden. Zelfs tweemaal zodat "De Kop" op een eiland lag; het "Eiland van de Voren" of kortweg "De Voorn" genaamd. Het water stroomde, volgens getuigenis van de bewoners aldaar, altijd in dezelfde richting. Eerst door het Voornse-kanaal naar de Maas en daarna van de Maas naar de Waal door het Heerwaardens-kanaal. Op dit eiland lag in die tijd langs het Voornse-kanaal bij de Maas ook een groot fort ook wel schans Fort Nassau ook Fort de Voorn genoemd met een eigen kerk en school. Ongetwijfeld heeft dit een grote invloed gehad op de bewoners van de Kop.

De loop van de Maas en de Waal wijzigde in die eeuwen nog al eens. In de 17de en 18de eeuw lag een deel van het grondgebied van Heerewaarden, genoemd "de Bergen", aan de Brabantse kant van de Maas. Een deel van de grondgebied van het Brabantse dorp Lith lag langs het Voornse-kanaal tegenover het fort in het Land van tussen Maas en Waal. De Kop van de Voorn behoorde voor het grootste deel bij het dorp Dreumel in het Ambt van tussen Maas en Waal en was tijsplichtig aan het Kapittel van Xanten. Het andere deel hoorde bij Heerewaarden in Ambt van Tieler- en Bommelerwaarden en was o.a. tijsplichtig aan het Dom Kapittel van Utrecht. Omdat de rivieren in die tijd de belangrijkste verbindingsrouten vormden was dit knooppunt van waterwegen van groot belang.

In de tachtigjarige oorlog (1568-1648) vervulde Fort Nassau in de verdediging van de Nederlanden een belangrijke rol en werd ook herhaaldelijk belegerd. In 1672 werd het door de Fransen ingenomen en ontmanteld. Turbulente tijden moeten dat voor die voorouders zijn geweest. Ook kruiend-ijs, ijssdammen en overstromingen teisterden de bewoners en maakte ze soms straatarm. In 1660 staan 'Crijne Crijnsz de ouden' en 'Peter Crijnen' genoteerd als gilde broeder van het vissersgilde van Heerewaarden. 'Krijn Krijnse van de Cop', 'Peter Krijnse den jongen' en 'Tijmen Krijnse' worden in 1677 gilde broeder en een jaar later ook 'Gerrit Krijnen van d'Cop'.

Rond 1705 woonden als gezinshoofden -in Heerewaarden Kryn Kryns van de Kop, Kryn Peters van de Kop en Kryn Thymens van de Kop. Gerrit van de Kop was toen scholtus van Dreumel. De familienaam van de Kop is van af die tijd voor deze families gangbaar. Bij de volkstelling van 1795 komt de naam «van de Kop» in Heerewaarden niet meer voor. Tot de tweede helft van de 19de eeuw wijzigde de schrijfwijze Kop, Cop en de voorvoegsels "van de" herhaaldelijk in «van der» en omgekeerd. Ook in de 20ste eeuw werd niet vastgehouden aan één schrijfwijze. In de USA vond ik in het telefoonboek van 1997 voor de nakomelingen van de broers Comelis en Steven van de Kop, die rond 1900 naar de USA emigreerden, de schrijfwijze "Vandekop", "Van De Kop" en "Van Dekop".

Bij de volkstelling in 1947 werden in Nederland 111 personen met de familienaam 'van der Kop' en 'van de Kop' geteld. Daarvan stammen er minstens 41 af van Thymen Krynen van de Kop. Er werden er 53 geteld met de naam "van de Kop" stammend uit

Zeeland (midden 18de eeuw). Misschien wordt er nog een relatie gevonden met Krijnen van de Kop uit Heerewaarden. Met de familienaam "van der Kop" afstammen er negen af van Willem van der Kop beschreven in het Nederlands Patriciaat en één van Beijamin Abraham (geb. Mannheim 1748), die 30 December 1811 te Dreumel voor zichzelf en zijn twee zonen Abraham en Levie de familienaam "Van de Kop" liet registreren. Van 7 is de relatie nog zoek.

J.A.E. van der Kop, Eindhoven.

HEEFT IEDEREEN INDERDAAD EEN FAMILIEWAPEN?

- en waartoe deze vraag al niet kan leiden - !

Ik raakte eens in gesprek met iemand, die stellig beweerde dat iedereen een familiewapen vond, als hij maar lang genoeg zocht. Toen noemde ik hierna volgend voorbeeld, wat bovenstaande stelling logenstrafte, maar tegelijk een andere interessante bevinding naar boven bracht.

Om naam en toenaam -in dit geval letterlijk- te noemen, het betrof de familienaam de Louwere of zoals oorspronkelijk geschreven "de Laure"; een molenaarsfamilie waarover ooit in de Brabantse Leeuw is gepubliceerd. In het gesprek met bedoelde persoon werd over deze naam gediscussieerd en op zijn min of meer suggestieve vraag of mij niet iets opgevallen was, antwoordde ik, dat deze familie in de 17e en 18e eeuw bekend stond als een bekende molenaarsfamilie in de Kempen. Deze mensen zaten aan de toenmalige knoppen van de energievoorziening. Zonder hen zou men bij wijze van spreken honger moeten leiden want dan werd er geen graan gemalen en kon er geen brood worden gebakken. Belangrijk genoeg leek mij om een familiewapen te dragen. "Nee", was zijn antwoord, alleen als men eigen bezit had, mocht men soms een wapen voeren. De molens waarmee de familie de Louwere werkte waren over het algemeen gepachte objecten. De Venbergse molen in Valkenswaard bijvoorbeeld was eigendom van de Postelse abdij en werd later geconfisqueerd door de Staat der Nederlanden. Pachter bleef gewoon de Louwere, had geen bezit en dus geen familiewapen.

Mijn gesprekspartner bedoelde iets anders. Ik probeerde het nog eens en zei, dat het wel hele vrome mensen geweest moesten zijn, want als iemand in de 18e eeuw zijn zoons Caspar, Balthasar en Melchior noemt, de Driekoningen dus, en als bovendien Melchior priester wordt in Leuven, moet deze mijnheer de Louwere toch wel heel godvruchtig zijn geweest. Wie immers verzint nou zo iets? Voor naamgeving in de genealogie kennen we heel andere gewoontes!

Ik was er heel dicht bij, vond wederom mijn gesprekspartner, maar dat was niet precies wat hij bedoelde met een opmerkelijke familie de Louwere. "Stel je nou eens voor" zei hij, "dat deze molenaar met zijn vele zonen in die tijd een kostwinning voor zijn jongens moest organiseren, hoe zou hij dat dan doen?". Moeilijke vraag, de oudste, ja, die zou wel molenaar worden, die moest pa al van jongs af aan meehelpen. En de tweede was als priester ook onder de pannen. Maar verder?

Hij gaf het antwoord: "zij werden teut" Nee, niet die drinkemansbroer, maar handelaar in mensenhaar voor de pruiken die toen in de mode waren ofwel marskramers, die koperen potten en pannen konden repareren. Zij reisden heel Europa af, kwamen in de winter

weer terug naar de geboorteplaats en waren op den duur welgestelde kooplieden, die grote huizen bouwden waarvan er in de Kempen nog enkele bewaard zijn gebleven. Maar wat deze welgestelde kooplieden ook deden was een gilde oprichten, tegenwoordig zouden we zeggen een belangenvereniging. Elk gilde dat zichzelf respecteerde had een altaar in de kerk en natuurlijk een patroonheilige. Wederom mijn gespreksmaat: "En wie denk je nu dat patroonheilige in Valkenswaard was van dit teutengilde?" Nog had ik niets in de gaten. Antwoord: "de driekoningen, Caspar, Balthasar en Melchior". Zij immers waren bij uitstek reizende kooplieden, weliswaar niet in mensenhaar en koperwaren maar wel met goud, wierook en mirre. En het is aannemelijk, dat deze mijnheer de Louwere drie van zijn zoon vernoemde naar de patroonheilige van zijn gilde en dus zelf ook wel teut zal zijn geweest.

Dit verhaal is des te meer interessant, omdat tot op de dag van vandaag de voorachternaamcombinatie Balthasar de Louwere, die toen aanwijsbaar is ontstaan, is blijven voortbestaan. Velen in Valkenswaard en omstreken dragen nog steeds deze naam.

Mijn schoonmoeder was getrouwd met een zoon van ene Balthasar de Louwere (en ik dus met een kleindochter van hem!) Overeenkomstig de aloude gewoonte zou haar oudste zoon naar zijn opa van vaderskant genoemd hebben moeten worden. Echter deze Balthasar, haar schoonvader dus, werkte als "meester-knecht!" op een sigarenfabriek en had een kaal hoofd. Of een of beide feiten de oorzaak ervan waren weet ik niet, maar men kende hem niet anders dan Baltinus en later Tinuske de Louwere.

Tegen zijn schoondochters, waaronder dus ook mijn schoonmoeder, moet hij gezegd hebben "Tinus is helemaal geen mooie naam. Je moet je zoon maar Martien noemen. En zo geschiedde en verdween uit deze tak de naam Balthasar voorgoed, tenzij...juist een van de achterkleinzonen van deze Baltinus de Louwere de genealogische fout in de naamgeving herstelt.

Ing. J.A.P. van Doorn

HOTEL "ZUR GOLDENE STERN" TE SCHLÜCHTERN

In 1985 nam ik het genealogisch onderzoek naar onze familie over van mijn achternicht Norma Meij. Zij was gekomen tot 1748, wanneer Johannes Meij, oud 28 jaren, afkomstig uit de plaats Schlüchtern, gelegen in het graafschap Hessen-Hanau, zich in Rotterdam bij de burgerlijke stand laat inschrijven. Zij was te oud om het onderzoek in Duitsland voort te zetten en wij reden met de vakantie eens langs Schlüchtern. Het bleek een aantrekkelijk stadje in midden-Duitsland, gelegen in een fraai heuvellandschap aan het riviertje de Kinzig. Ik voelde mij er onmiddellijk thuis, ook omdat de Duitse taal, kunst, cultuur en muziek mij altijd uitermate geboeid hadden. Het onderzoek bracht aan het licht, dat er in de kerkboeken van de plaatselijke Evangelische Kirche het wel en wee van zes generaties opgetekend waren. Dat schoot dus lekker op. Met deze gegevens naar het plaatselijk gemeentehuis, waar de archivaris, tevens directeur van het streekmuseum, mij de nodige informatie rond de familie May kon verstrekken. Johannes had dus in Rotterdam zijn naam "verdiets". De familie behoorde tot de middenstand en liep qua beroepen van wijnboer via dominee, en hotelhouder tot bakker en slager. Ik wil in dit artikel nader ingaan op de hoteleigenaren in deze familie. De gegevens ontleen ik aan een artikel uit: *Unsere Heimat* deel X (1937-39) door W, Praesent. De naam van het hotel

'Zur Goldene Stern' duikt voor het eerst op in 1628 in een voor het Klooster bestemde rekening. Daarin staat "355 Gulden, 3 bassen (?) en 292 Reichstaler" voor het verteer van vier kopstukken (V.I.P.'s), zijnde afgezanten van Darmstadt, welke bij "Zur Goldene Stern" te gast waren. Zij behoorden tot een commissie die begin februari 1628 naar Schlüchtern kwam. Zij hadden als opdracht de beslissing uit te voeren van het rijksgerecht, welke een einde moest maken aan de jarenlange strijd tussen Würzburg en Hanau om het bezit van het klooster. Hanau verloor het klooster aan Würzburg, die het onmiddellijk bezette. De toenmalige waard van "Zur Goldene Stern" was Claus Hafner. In 1630 trouwt Heinrich Albert May diens dochter Agnes Hafner. Dat zijn gasthuis een bijzonder goede naam had moge hieruit blijken, dat zijn hotel, evenals "De Leeuw" en "De Zwaan" tot onderkomen van de commissie uitverkoren werd, terwijl in "De Engel", gelegen tegenover "De Stern" de bedienden en koetsiers werden ondergebracht.

In 1676 volgt Pancraz May zijn grootvader van moeders zijde op als waard van de Stern. Pancratz, die naar zijn grootvader dominee "Pancrazius Mayus" was vernoemd, huwde 04-05-1673 Anna Elisabetha, dochter van ("eheleibliche filia" volgens de kerkboeken) Heinrich Lissman, handelaar en "Eisenherr" te Laubach. Het hotel blijft zo'n honderd jaar in bezit van de familie. Zijn opvolger, neef Friedrich May, moet wel een heftig karakter gehad hebben, zoals blijkt uit de volgende ambtelijke briefwisseling.

Het bewaard gebleven stuk doet ons kond hoe de overheid toentertijd achterstallige belastingbetalers tot vervulling van hun burgerplichten probeerde te dwingen en laat tegelijk een wonderbaarlijk kleinsteds tafereel voor ons herleven: een in drift ontstoken waard, Friedrich May, smijt het geweer van 'de sterke arm' door de deur naar buiten op het plaveisel. Maakt daarmee niet alleen de soldaat radeloos, die het niet durft oprapen, maar tevens de vroede vaders, die zich in hun besluiteloosheid tot Steinau wenden om maatregelen. Ik geef hierbij de originele Duitse tekst, misschien is er onder de lezers iemand, die dit ambtelijke 18-eeuwse Hoogduits kan vertalen, mij lukt het niet.

Dat moet een oploop gewezen zijn voor de Stern! Het naar buiten gegooide geweer vormde zeker het gesprek van de dag en Friedrich May, die door de musketiers al spoedig tot kalmte werd gebracht, werd door zijn medeburgers als de overwinnaar gezien!

ALGEMENE LEDENVERGADERING VAN DE NGV

op 8 juli 2000 in het Verenigingscentrum te Weesp

op verzoek van een aantal afdelingen

in verband met het aftreden van het Hoofdbestuur van de NGV

Actum in curia (auf dem Rathause) den 25. Februar 1716.

Hochedel gestrenger, Hochgelahrter Hochgeehrter Herr Amtmann. Zufolge erhaltenen Löblichen Amtsdekret haben bis dahero nach Möglichkeit die Eintreibung der rückständigen Gelder uns angelegen lassen sein. Wann anbei anbefohlen worden, die (sich) Widersprechenden Löblichem Amt einzuschicken, als können ungezeigt nicht lassen, daß (wir) abgewichener Wodien und gestern nochmals Friederich Magen gültlichen erinnern lassen; zur Antwort sagen lassen, er hätte nichts auf dem Rathaus bei denen Herrn zu tun. Worauf ihm die Exekution heute eingelegt, welche er nicht nur allein mit Worten schimpflich angefahren, da selbst ihm die Flinte eingelegt, sondern er oder die Seinen (die Flinte) auf die Straße vor die Tür geworfen, alda solche noch liegt. Als haben hiermit beliebige Verhaftung einziehen sollen, was ferner gegen diese unverantwortliche Prozedur zu unternehmen haben, die wir alle stets benebenst gehorsamster Empfehlung und aller gedächlicher Manutinenz (Bereitwilligkeit) verharren

Euer Gestrungen gehorsamster
Bürgermeister und Rat.

Schlüchtern ut supra (wie oben).

Hierauf dekretierte der Herr Amtmann:

Einem Ehrenfesten Rat zu Schlüchtern dienet zur Wiederantwort, daß sie die von Friß Magen aus dem Haus geworfene Flinte durch den Stadtblener aufheben und aufs Rathaus bringen zu lassen, weiniger nicht ihm Magen anstatt eines zwei Exequierer (Beitreiber) ins Haus zu legen haben, sollte er sich nun gegen dieselbe wider alles Verhoffen abermals vergreifen, so will (ich) von Hanau aus sowie Musketiers beschreiben, als zu seiner Bezähmung ötig sind, indessen soll dieses Schreiben zu weiterer Veranlassung wiederum zurück zum Amt geschickt werden, und hat man ohne einige Nebenabsicht mit Exsequierung der Restanten (Rückständigen) fortzufahren, da den Resistenten (Widersehligen) die Strafe gewiß bevor bleibet.

Decretum Steinau

Den 25. Febr. 1716

gez. Enfried, Amtmann.

Weer over burger-plichten, maar nu vervulde. Het gaat om een oorkonde uit de tijd van de zevenjarige oorlog. De stad Hanau was sedert de eerste augustus 1756 door de Fransen bezet. Een jaar later marcheerde prins Soubise hier vandaan de koning van Pruisen te ontmoet. Het bestuur nam Steinau gaf onmiddellijk bevel dat voor het binnengerukte "Koninklijke Franse Regiment van Piemont" 5 wagens hooi, 10 Achel graan en 9 Achel haver geleverd moesten worden. Er reden 6, door het lot aangewezen wagens, waaronder die van Sternwaard Valentin May. Zoon en opvolger van Friedrich. Valentin May, bij wie zijn moeder, de weduwe van Friedrich inwoonde, zag midden augustus het leger, dat hij mede van proviand had helpen voorzien, aan zijn huis voorbij trekken en zowat een maand later, na de slag bij Rossbach, maakte hij ook hun terugkeer mee. Dat het bij het meemaken van het voortbijtrekken niet bleef, toont de onkostenrekening, die Valentin twee jaar na de vrede van Hubertusburg indiende bij de vroede vaders van Schlüchtern.

Zijn statige huis had van het wilde leven tijdens de zevenjarige oorlog zeer geleden en de schulden van de stad Schlüchtern aan hem waren zeer hoog opgelopen Berekening van de kosten, zowel van de Frans-Saksische troepen als van de Wurtemberger en de geallieerden bedroeg in totaal 837 gulden 15 Albus (?) en dat zal in 1765 veel geld zijn

geweest. In 1761 werd zijn pand getroffen door een zwaar ongeluk: er brak brand uit waarbij niet alleen het hotel, maar ook twee belendende woonhuizen in vlammen opgingen, hoewel de stedelijke brandweer het vuur met het toenmalige modernste blusmiddel, de spuitslang, bestreed. De "Goldene Stern" herrees, statiger dan voorheen, op het eind van de achttiende eeuw. Tot slot het bezoek van Ludwig Emil Grimm (1779-1865) broer van de sprookjesschrijver Aan Schlüchtern en het fameuze hotel. Waard in die tijd was Ludwig Vey, domineeszoon uit Rodheim.

De schilder Ludwig Emil Grimm (1779-1865), broer van de sprookjesschrijver, maakte in de zomer van 1850 een reis van Kassel over Fulda, door het Kinzigthal naar Frankfurt, verder door de Spessart naar Würzburg, Nürnberg, Heilbronn, Heidelberg en over Frankfurt en Marburg terug. Onderweg schetste hij zijn belevenissen in 83 schetsen op een lange smalle rol papier. Een reisdagboek in tekeningen. In hotel "Zur Goldene Stern" in de Obertorstrasse (tegenwoordig boekhandel Nauland) heeft hij overnacht (zie onderstaande tekening). Hoewel hij niet de gewenste kamers op de eerste verdieping kreeg, die reeds bezet waren. De koets houdt stil voor de ingang, Ludwig Vey begroet zijn gasten. Boven kijkt de schilder al pijprokend uit het raam, in de drie volgende heeft hij in gepaste volgorde zijn vrouw, dochter en nicht (dochter van minister Hassenpflug) met modieuze hoeden gegroeped. Ook het "Preisje", een beroemde handelsjood die hij getekend had, kwam op deze tekening.

Paul Vital Meij

"Het spijt mij vreselijk U geen kamers op de eerste verdieping aan te kunnen bieden, die zijn jammer genoeg bezet. Maar de tweede verdieping staat geheel ter Uwer beschikking."

Een mooie zomeravond, ergens in juli/augustus 1943, 's-avonds tegen achten. Een echtpaar van middelbare leeftijd - mijn ouders - op trektocht per tandem door Nederland, rijdt over de rijksweg van Nijmegen naar Venlo. Het is, op een enkele wagen van het Duitse leger na, beangstigend stil. Tevergeefs hebben ze onderweg getracht in schaarse hotelletjes een onderdak voor de nacht te vinden: alle logeerruimte in deze grensstreek met Duitsland is in beslag genomen door de 'Wehrmacht'. Ze maken zich nog geen zorgen, want de 'Polizeistunde', het tijdstip waarna niemand zich meer op straat mag bevinden, is 10 uur. Verderop zal wel wat te vinden zijn. Gelukkig nadert daar een veldwachter; hij zal hun ongetwijfeld een onderkomen kunnen wijzen. Ze stappen af nog voor deze vertegenwoordiger van het gezag zijn hand opheft om hen tot stoppen te dwingen. "U weet waarschijnlijk niet dat hier in de gemeente iedereen op last van de Duitsers om acht uur binnen moet zijn?" Nee, dat was mijn ouders niet bekend. Goede raad was duur, want het is al vijf voor achten. Een logeergelegenheid is er hier niet en het volgende dorp is een kwartier verder. Met een "Succes verder!" onttrekt de man zich aan een schijnbaar onoplosbaar probleem.

Als de nood het hoogst is, is de redding nabij. Voor één van de schaarse huizen zitten een ouder echtpaar met twee dochters nog te genieten van de zon. Mijn moeder stapt erop af en vraagt of zij wat weten of, voegt ze er aarzelend aan toe, "heeft u misschien wat ruimte?" Een ogenblik is het stil. "Zal ik mij even terugtrekken, zodat u kunt overleggen? Wij willen uiteraard graag ervoor betalen." De oude dame hakt de knoop door, ze kunnen wel blijven.

Ze krijgen een prachtige logeerkamer met alles erop en eraan. Van slapen komt niet veel want nauwelijks is het donker of geallieerde eskaders trekken over om het Ruhrgebied te bombarderen en dat gaat de hele nacht zo door.

De volgende morgen krijgen ze een schitterend ontbijt met allerlei lang ontbeerde lekkernijen. Als mijn vader dan vraagt wat hier tegenover gesteld kan worden, is het antwoord: "Geeft u maar een tientje". Als textielman had mijn vader uiteraard ruilobjecten meegenomen, zoals fel begeerde zijden dameskousen, garen, kluwens wol en dergelijke en die waren in kleine dorpen zonder textielzaken meer dan welkom.

Ze wisselen adressen uit en er ontwikkelt zich een druk ruilverkeer Well-Haarlem v.v..

In juni 1944, kort voor het einde van het schooljaar, krijg ik een oproep om te 'spitten', dat betekende loopgraven aanleggen op strategische punten. Omdat dit niet spoorde met mijn ideeën, vraagt mijn moeder in voorzichtige bewoordingen of er wellicht in Well voor mij een plaatsje is. Per kerende post nodigen zij mij uit voor de zomervakantie. Een eigenlijk boerenbedrijf was het niet meer. Ze genoten van hun pensioen en boerden nog wat voor eigen gebruik en dat van vrienden en bekenden zoals wij. Toch kon ik mij nuttig maken: omheiningen vernieuwen, spitten (maar dan anders) enz.. Elke nacht bombardementen aan de overzijde van de grens, troepenvervoer over de rijksweg richting Frankrijk en veel onrust. Verder genoot ik van het leven in een zo kleine

gemeenschap. Wat veel indruk op mij maakte was dat eens per week de pastoor uit het dorp in vol ornaat, begeleid door twee misdienaars over de grote weg de Heilige Communie kwam brengen bij de oude dame. Voor mij als stadsjongen was dat een onbekend fenomeen. In Haarlem liep de geestelijke in clergyman met de hand op de borst stil door de straat, hier was het een manifestatie.

Op een avond in september toen we buiten zaten, hoorden we een vreemd geluid. Na een tijdje kwam de buurman vertellen dat er zware gevechten aan de gang waren in België. De strijdende partijen voerden felle artillerieduels uit en dat was op zo'n 150 km nog waarneembaar. De familie was toch enigszins terughoudend tegenover mij met berichten 'van de Engelse zender', heel begrijpelijk wellicht, maar toch miste ik, als jongen van 17 jaar, de regelmatige informatie over de voortgang van onze bevrijding. Enkele dagen later, een vrijdag, kwam er een telegram van mijn vader: "Kom onmiddellijk naar huis" (telefoonverkeer was al jaren onmogelijk).

Ik was per fiets naar Well gekomen, maar de oude heer raadde mij dringend aan de volgende morgen met het stoomtrammetje naar Nijmegen te gaan en vandaar met de trein naar huis. Omdat het trammetje nu zeer onregelmatig reed en onderweg soms werd beschoten door geallieerde vliegtuigen teneinde alle verkeer te ontwrichten, stond ik de volgende morgen om 7 uur bepakt en gezakt en welvoorzien van voedsel voor onderweg bij de halte in het dorp. Zo rond half elf kwam het voorhistorische trammetje aanpuffen. Mijn fiets kon in de bagagewagen en net toen we zouden wegrijden kwam een van de dochters nog wat extra brood brengen. De reis duurde lang, de ontwrichting deed zich hier ook al gevoelen.

Op het stationsplein in Nijmegen heb ik de kostbare banden van de fiets gehaald alvorens de fiets en mijzelf ter verzending aan te bieden. Het werd een lange treinreis met veel oponthoud en veel overstappen, maar 's-avonds was ik toch voor de 'spertijd' thuis en de volgende morgen hoorden wij van de luchtlandingen bij Arnhem en Nijmegen. Ik was op het nippertje ontsnapt!

In Haarlem gingen wij een hongerwinter tegemoet en onze goede vrienden in Well werden ten tijde van de gevechten geëvacueerd naar Twente. Na de oorlog hebben wij nog veel contact met hen gehad en konden we hen helpen om hun geruïneerde huis weer een beetje bewoonbaar te maken.

Rond 1971, ik was al druk bezig met mijn stamboom, stuitte ik in Schiedam op een Jannetje Huijgen, echtgenote van Johannes de Groot. Verder zoekende ontdekte ik dat Jannetje geboortig was uit Well in Opper Gelre. Dat was bekend terrein! Op mijn brief aan het Rijksarchief in Maastricht kreeg ik enige informatie en tevens het advies contact op te nemen met pastoor Driessen van Well. Ik zou later ontdekken dat deze inmiddels blind geworden geestelijke over een verrassende kennis van de lokale

genealogie beschikte, met name over de familie Huijgen. Beresteyn verschaftte mij de bronnen, o.a. een complete stamboom in de Nederlandsche Leeuw van 1942, waarvan aan het eind een uittreksel verschijnt. Het lijkt zeer waarschijnlijk dat de familie afstamt van de Keulse burgemeestersfamilie Hüghe, die teruggaat tot in de 14^e eeuw. Uit dit artikel vernam ik ook dat de grafsteen van Steijn Waeijmans († 20 september 1618), de eerste vrouw van een van de voorvaders van Jannetje, tegen de kerk van Well was gemetseld. Hiervan maakte ik natuurlijk een foto, die echter door het slechte licht jammerlijk mislukte. Toen ik een jaar geleden weer in Well kwam, bestond de kerk aan

de Maas niet meer.

Navraag leerde dat de grafsteen nog wel aanwezig was, doch verzonken in de grond. Geen nood, een waarschijnlijk zeer oude dame, mevrouw Ummerthum, die zeer moeilijk liep, zou de steen laten schoonmaken en fotograferen. Het heeft zeer lang geduurd, doch enkele maanden geleden bracht de post een zeer duidelijke foto.

Nog een ander probleem diende zich aan. Alle leden van de familie hadden in het z.g.. Schoutenhuis aan de Maas gewoond en Jannetje was ook aldaar geboren, maar het huis was kort voor 1914 afgebroken. Alle mogelijke bijeenkomsten van ansichtkaartenverzamelaars ben ik afgelopen en eindelijk vond ik een foto uit 1908 van Well, genomen vanaf de overzijde van de Maas, waarop het stamhuis in volle glorie prijkte. Ik ben er zelfs in geslaagd de complete plattegrond op te sporen.

Het bovenstaande moge duidelijk maken waarom Well een onuitwisbare indruk op mij gemaakt heeft.

De stamreeks Huijgen

(tenzij anders vermeld, vonden alle geboorten, overlijdens en huwelijken te Well plaats):

1. Johan Huyghe, geboren ca. 1570 waarschijnlijk in Duitsland, overleden na 1638; schout en tevens stadhouder der heerlijkheid Well, Bergen en Aijen; trouwt (1) met Sybilla N.N., overleden voor 1623, trouwt (2) met Judith N.N., die overleed na 30-10-1623.
2. Uit het eerste huwelijk: Gerard Huijgen, geboren ca. 1594, overleden 5 februari 1677; schepen der Vrijheerlijkheid Well, Bergen en Aijen, was nogal vermogend, bezat minstens vijf huizen en vele landerijen, exploiteerde de plaatselijke herberg en het logement; trouwde (1) Steijn Waeijemans (zie boven), overleden 20 september 1618,; trouwde (2) Elisabeth van der Poel, overleden na 1675.
3. Uit het tweede huwelijk: Peter Huijgen, geboren ca. 1625, overleden na 28 april 1661 en voor 1678; herbergier; hij compareert in een akte van 28 april 1661 Trouwde Enneken Rampen, die in dezelfde akte verschijnt.
4. Abraham Huijgen, geboren ca. 1660, overleden 25 mei 1731; gezworene der Vrijheerlijkheid Well, Bergen en Aijen, bezat de herberg "In den vrolijken Hollander", handelde in graan en bezat veel onroerende goederen; heeft later alles moeten verkopen en kwam zelfs in de schuld; trouwt 10 juli 1683 Hendrina (Hendersken) Vervoort, overleden oktober 1727.
5. Reijnerus Huijgen, geboren ca. 1690, begraven 14 juli 1744, trouwt 22 februari 1716 Ida van den Boom Christiaansdr., geboren ca. 1695, begraven 27 november 1745.
6. Johanna (Jannetje), geboren 1 januari 1727, overleden te Schiedam, 3 november 1806. Trouwt 23 november 1749 Johannes de Groot "uit Munsterland", begraven 7 december 1804.

Tenslotte,

Een citaat uit 'Nederlandsche Familiewapens' van H.M.W.J. Kils Nieuwenkamp:

De katholieke Huygen's zijn allen, gedeeltelijk via Noord-Limburg (Well), terug te voeren tot den Nederrijn. waar eveneens de stamvader van de drie adellijke Keulsche takken "von Huygen" of von Huigen vandaan komt (Jacob H., geboren te Kirchherten omstreeks 1610). Volgens Rietstap, die bij het door hem opgenomen wapen der vor Huygen's "Westphalie" heeft laten drukken, zouden deze dus ook uit Westfalen stammen. In ieder geval staat vast. dat te Kirchherten de naam Huygen, die daar ook veel "Hügen" gespeld wordt. niet voorkomt in het vanaf 1482 dateerende „Mitgliedsverzeichnis der Bruderschaft vom Hl. Selasttanus und der Hl. Barbara", van welke broederschap, gezien het ontelbaar aantal namen, vrijwel het geheele dorp steeds lid moet zijn geweest. Wat de andere uit die streek gekomen Huygen's betreft, moet uit de thans ter beschikking staande gegevens en het familiewapen worden afgeleid, dat Kirchherten ook hun voorlopige bakermat is. Door lacunes in de kerkelijke registers ontbreken helaas de absolute bewijzen.

Wat nu de wapens betreft, blijkt in de eerste plaats, dat de 3 reeds genoemde von Huygens hun wapen hebben ontleend aan dat der von Medardine's. Dit blijkt uit de vergelijking van de in 1653 door Keizer Ferdinand III aan hun oom, Karl Eucharius Medardine verleende adelsbrief, met dien in 1686 door Keizer Leopold I aan hemzelf verleend. Evenwel hebben zij daarop als hartschild geplaatst het wapen dat de niet-adellijke Nederrijnsche en de van hieruit naar Nederland gegane Huygen's steeds gevoerd hebben (bloeiend hart), met later als helmteeken een roode vlucht. Dekkleeden: zilverrood.

Piet van der Helm

BATAVIA - JAKARTA

Naaf de vroege V.O.C.-tijd tot 1953 heeft een belangrijk deel van mijn voorgeslacht en mijn familie in Batavia geleefd. Jan Pietersz. Coen, Gouverneur Generaal, stichtte 30 mei 1619 Batavia. Daar, waar de rivier Tjiliwoeng in de Javazee uitmondt, lag een fort: 'Het Kasteel' genoemd. In de loop der jaren groeide ten zuiden daarvan een Hollands stadje: grachten, waarlangs woningen verrezen, vaak met trapgevels, de Hollandse Kerk, de

Binnen- en Buiten- Portugese Kerken, 't Stadhuis, pakhuizen, timmerwerven, het hospitaal, ook een Chinees hospitaal, een ophaalbrugje en de bekende 'Amsterdamse Poort'. Later verschenen er ook buitenplaatsen, buiten de stad uiteraard. Het hoofdbestuur van de V.O.C. was in Batavia gevestigd. Tot 1799 heeft deze bestaan. Op den duur bleek het wonen in de oorspronkelijke stad toch ongezond in het tropische klimaat. De grachten werden meestal gedempt (muggen, malaria). De gesloten huizen werden als benauwd ervaren. Zo rond begin 19^e eeuw, tijdens Gouverneur Generaal Daendels' bestuur, werd

zuidelijk een nieuw stadsdeel 'Weltevreden' gebouwd: lommerrijke lanen, grote grasvlaktes en ruime woningen met veranda's en galerijen, omringd door een erf met veel bomen en planten. Daartussen verscheidene smalle straatjes met bescheiden huisjes.

Mensen, die in de V.O.C.-tijd naar Indië kwamen, reisden met zeilschepen (meest in konvooi) rond Kaap de Goede Hoop. Het waren vooral bestuursambtenaren ('bewindhebbers'), kooplieden, militairen, dominee's, scheepsvolk en vrijburgers. Deze laatsten vestigden zich zelfstandig. Hier volgen enkele voorouders:

De eerste was Nicolaas Prince, een apothekerszoon uit Amsterdam. Hij werd in 1611 Gouverneur van het eiland Banda, maar stierf reeds in 1612. Ook uit Amsterdam: Joan Jansz. Cloppenburgh, vrijburger, hij huwde te Batavia circa 1641 Magdalena Jansen (geboren Batavia). Ondanks de lange, oncomfortabele en gevaarlijke reizen hebben toch óók voormoeders zo'n reis ondernomen. Bijvoorbeeld de weduwe Maria Dallens-Hanicq uit Poortvliet (Zeeland) reisde kort vóór 1710 naar Indië met haar kinderen, o.a. dochter Clasina Reiniera Dallens (1695-1725). Deze laatste huwde te Batavia 28 november 1715

Gosewijn Maire (Opperkoopman, later Gouverneur van de Coromandelkust, India). Ook de bovengenoemde moeder huwde weer en overleed 1727. Een andere voormoeder: Sophia Fauconnier, was te Amsterdam gedoopt in de Waalse Kerk 1676. Zij zal (vermoedelijk met haar ouders) naar Indië zijn afgereisd. Want te Batavia huwde zij in 1696 Johan Goossens (geboren Siam circa 1667, overleden Batavia 1702 of 1703). Hij was boekhouder in dienst der V.O.C.. Hun dochter Geertruida Margaretha Goossens (gedoopt Batavia, Hollandse Kerk 9 oktober 1696) huwde Batavia 25 mei 1720 Michiel Westpalm (geboren Husum, Holstein, Noord-Duitsland 23 maart 1684). Hij was 1^e Raad en directeur generaal, tevens opper-equipagemeester. In verband hiermede bezocht hij zeer vaak het ongezonde eilandje Onrust (baai van Batavia). Daar werden namelijk de V.O.C.-schepen gebouwd en hersteld. Door malaria getroffen stierf hij op 24 augustus 1734. Zijn grafzerk is nog bewaard gebleven en daar staat op: 'Door Onrust rust hieronder, in deugd en vlijt een wonder'. Later huwde weduwe Geertruida de heer Frederik J. Coyett (extra ordinair Raad van Indië). Maar hij was op de trouwdag reeds ziek en stierf enkele dagen later. Hij liet het landhuis en landgoed 'Goenoeng Sari' na. Dit gebouw bestaat nog steeds, is echter in de 19^e eeuw verkocht en is een Chinese tempel geworden 'Klenteng Sentiong', vol met geheimzinnige beelden. Trouwens Geertruida Margaretha's eigen woning is er ook nog steeds; een typisch V.O.V.-huis met vooruitstekend dak en donkerrood geschilderd houtwerk en prachtige bovenlichten, versierd met barokke ornamenten. Geertruida huwde nog een derde maal, nu met Raad ordinair van Indië; Nicolaas Johannes Thedens, een weduwnaar. Later werd hij Gouverneur Generaal ad interim, 1741-1743. Geertruida was in Batavia een zeer geziene dame, zij overleed en werd begraven 22 september 1758.

Vanuit Schiedam vertrok 28 oktober 1707 het schip 'De Spiering' met weduwnaar Willem Senn van Basel (van Zwitserse afkomst) (1687-1759) en zijn zoon Huybert (1710-1770). Willem was o.a. Schepen te Batavia, later is hij weer naar Schiedam teruggegaan, maar Huybert bleef, werd opperkoopman en Visitateur Generaal, stamvader van een zeer talrijk geslacht op Java.

Vanuit Amsterdam vertrok 31 maart 1816 het schip 'Nassau' met o.a. aan boord Jan Bik (1757-1827) en Jeannette Butin (1769-1821) met hun grote gezin. Via een verblijf van zes weken in Rio de Janeiro kwamen zij in Batavia aan 3 september 1816. Familie Bik werd een bekende uitgebreide familie vooral in Batavia en omgeving.

Bovenstaanden zijn voorouders via mijn moeder, tenslotte nog voorouders van mijn vader: Hendrik van Reijn (1773-1848), een weduwnaar uit Rotterdam, pas gehuwd met Petronella Ellinckhuysen (1798-1876). Zij komen te Batavia aan in 1821. Datzelfde jaar 15 juni wordt hun zoon Carel geboren.

In de 19^e en de eerste helft 20^e eeuw was Batavia reeds een uitgestrekte prachtige stad geworden; 'Koningin van het Oosten'. De inval van Japan, de bezetting en vlak daarna de onafhankelijkheid van Indonesië maakten een einde aan de Indisch-Europese samenleving in Batavia, dat nu Jakarta heet.

E.R. Steinebach-van Reijn

bronnen:

1. Stichting Culturele geschiedenis van Nederlanders overzee '66-'67
2. Ons Nageslacht november 1933
3. Indische landhuizen en hun geschiedenis V.I. van de Wall, dl. I
4. De Nederlandsche Leeuw 1905, 1969

VAN ANDEREN

VERHALEN OVER BURENRUZIES EN RUZIES BIJ ERFENISSEN

TIJDENS GENEALOGISCHE DAG 2000 IN HET RIJKSARCHIEF IN NOORD-BRABANT

Op zaterdag 16 september 2000 vindt voor de vierde keer de Genealogische Dag Brabant plaats. Voor bijzonderheden zij verwezen naar 'Gens Nostra' van april/mei 2000, pagina 18 van de mededelingen en uiteraard naar het RA in Noord-Brabant.

EXPOSITIE VOORoudERS IN VORM

"Hoe origineel is uw stamboom eigenlijk?"

Dat vroeg het organisatieteam van de Genealogische Dag zich onlangs af. Voor de expositie 'Voorouders in Vorm' die tijdens de Genealogische Dag (zaterdag 16 september 2000) te zien is, zijn zij namelijk op zoek naar genealogen die hun stamboom op een verrassende, creatieve en originele wijze hebben aangekleed. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan stambomen die zijn uitgesneden in hout, geschilderd op linnen, geborduurd, of stambomen die rijk zijn geïllustreerd met foto's, originele handtekeningen van familieleden... Kortom, alles is mogelijk!

Leuke ideeën

"Wij willen deze stambomen in een aparte ruimte tentoonstellen aan het publiek. Zo kunnen stamboomonderzoekers aan de hand van deze expositie zien dat er veel meer mogelijkheden zijn om je stamboom aan te kleden dan een uitdraai op de computer of een stamboom in een boek. Dit kan hen op leuke ideeën brengen die zij later wellicht voor hun eigen stamboom kunnen toepassen", aldus Mariet Kuijs-Bruggeman, een van de organisatoren. Denkt u dat uw stamboom bijzonder geïllustreerd of vormgegeven is? Neem dan gerust contact op met Mariet Kuijs-Bruggeman of Margot America van het Rijksarchief in Noord-Brabant, tel. (073) 681 85 00. Wie weet... prijkt uw object hier straks in de Bossche Citadell!

P. S. Noord-Brabantse stambomen hebben onze voorkeur!

GENEALOGIEËN UIT DE CIRSIUM-REEKS ^{*1}

GENEALOGIE 1: GENEALOGIE NETTEN uit Kaatsheuvel, te Luijkgestel en Dommelen ^{**}.

door: AWJM van Gestel

Generatie 0: Johanna Netten, ruilebuitster ^{*3}, uit Kaatsheuvel
Haar zoon:

Generatie 1: Johannes Netten, * Luikgestel 14-01-1872
† Dommelen 19-01-1872;
afkomstig uit Kaatsheuvel

GENEALOGIE 2: GENEALOGIE VAN GESTEL uit London UK te Veldhoven en Eindhoven

door: AWJM van Gestel

Generatie 0: Colin David Rata, * Islington London UK 14-05-1973 en
Rhiannon Myfanwy Maartje van Gestel,
* Enfield London UK 08-06-1974
Hun zoon:

Generatie 1: Menno Anthony van Gestel, * Veldhoven 01-06-2000,
woont te Eindhoven

^{*1} Zie 'Van de Redactie'

Mededelingenblad NGV Kempen- en Peelland, jrg 7, nr. 4, 12-1999, blz. 1
en

'Opgericht: de werkgroep Ockhams Scheermes – in mannelijke lijn'

Mededelingenblad NGV Kempen- en Peelland, jrg 8. Nr. 1, 03-2000, blz. 18/19

Het gaat hier om een eerste publicatie van genealogieën uit de Cirsium-reeks.

Zie ook: 'Wat is een genealogie' door Nico Plomp in
'Genealogie', kwartaalblad van het Centraal Bureau voor Genealogie,
jaargang 6, nummer 2, juni 2000

^{**} SRE Eindhoven: BS Dommelen overlijdens

^{*3} = voddenkoopvrouw

BESTUUR

Voorzitter

Henk Hilhorst pater Vogelsstraat 9 5741 JE Beek en Donk (0492) 46 22 94

Secretaris / Informatie en promotie (DIP),

Geert Rozendal meester Busselstraat 15 5731 NA Mierlo (0492) 66 02 49

e-mail: rozendal@robeheer.demon.nl

Penningmeester

Piet Dalmaijer Biezenweg 1 5651 AC Eindhoven (040) 251 26 11

Leden

Stef Aldenhuijsen Schoorstraat 11 5071 RA Udenhout (013) 511 12 94

Toon van Gestel prins Alexanderstraat 16 5616 BL Eindhoven (040) 252 45 98

e-mail: awjmvangestel@cs.com

Jan Spoorenberg Pauwlaan 15 5613 CG Eindhoven (040) 243 26 93

Jan Waszink Theeuwenlaan 3 5591 EJ Heeze (040) 226 16 03

Afgevaardigde en plv. Afgevaardigde

Toon van Gestel prins Alexanderstraat 16 5616 BL Eindhoven (040) 252 45 98

Mady de Keijzer-van Tuyt Gaspeldoornlaan 32 5552 GC Valkenswaard (040) 204 72 44

Kontaktdienst

Wim van Stek J. Steenstraat 10 5684 AK Best (0499) 39 62 44

Opvang nieuwe leden:

Stef Aldenhuijsen Schoorstraat 11 5071 RA Udenhout (013) 511 12 94

Bert Venverloo Heike 36 5508 PB Veldhoven (040) 254 41 21

Klaas de Jonge Kerktoerenstraat 17 5503 PA Veldhoven (040) 253 27 06

Redactie Afdelingstijdschrift:

Toon van Gestel prins Alexanderstraat 16 5616 BL Eindhoven (040) 252 45 98

(eindredactie)

Hugo Schaap Reaalhof 9 5551 VR Dommelen (040) 201 92 99

Ruud Swier Andoornstraat 38 5672 XB Nuenen (040) 283 38 31

Henk Unij Taunus 1 5706 PC Helmond (0492) 52 72 21

e-mail: ruudswier@cs.com

Afdelingskascommissie

Frank Verhees, Jan Schoenmakers en John Parmentier

Tijdschriftenuitleen/bibliotheek

Piet van der Helm Saruman 2 5663 SK Geldrop (040) 286 35 02

Jan Waszink Theeuwenlaan 3 5591 EJ Heeze (040) 226 16 03

Computergenealogie

HELP DESK

Stef Aldenhuijsen Haza-Data (013) 511 12 94 SAldenhui@wish.net

Ben Bal PRO-GEN (040) 248 36 26 b.bal@philips.com

Henk Hilhorst PRO-GEN (0492) 46 22 94 hilh@wish.net

Albert Koning PRO-GEN (040) 251 76 06 a.t.j.koning@kader.hobby.nl

Henny de Ruijter PRO-GEN (040) 285 73 48 h.d.ruijter@wxs.nl

Wim van Stek GENS DATA (0499) 39 62 44 w.van.stek@hccnet.nl

Henk Unij PRO-GEN (0492) 52 72 21 hc.unij@wxs.nl

Frank Verhees Brother's Keeper (040) 204 30 27 frank.verhees@nl.origin-it.com

Landelijk secretariaat: NGV Postbus 976 1000 AZ Amsterdam

Website NGV <http://www.ngv.nl> Website afdeling <http://www.dsc.nl/ngvkv>

Website RANB <http://www.tref.nl/s-hertogenbosch/rijksarchief/default.htm>

Afz. NGV-Kempen/Peel
land
Dhr. S. Aldenhuijsen
Schoorstraat 11
5071 RA Udenhout

PORT BETAALD
UDENHOUT
PORT PAYÉ
UDENHOUT